Ч. 134 (14.965). Львів, середа 22. червня 1938. Оплата поштова вплачена ґотівкою. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 228-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 1.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Наслідник Петровського ледви вміє читати.

Большевицька преса на Сов. Україні розписується широко про Митрофана Сердюка, який має бути наслідником Петровського, себто головою центрального виконавчого комітету К. П. (б) У. Зі статтей цієї преси виходить, що Сердюк має відограти визначну ролю в уряді Сов. України. Сердюк має 54 роки і походить з рільних робітників з б. Катеринославщини та ледви вміє читати. Дотепер не відогрававніякої політичної ролі і його прізвище зовсім невідоме. Кандидатуру Сердюка висунули до найвищої ради Сов. України. Підчас XIV. конгресу К. П (б) У., що кінчив минулої неділі свої наради, Сердюка вибрали на внесок Хрущова до президії. Він теж проводив нарадами і виголосив промову про необхідність боротьби „з ворогами народу" складаючи одночасно вірнопідданчу заяву Сталінові (АТЕ).

Японці заняли острів Гайнан.

ФРАНЦІЯ ЗАНЕПОКОЄНА.

Японське міністерство закордонних справ повідомляє, що японська воєнна маринарка обсадила Гайнан — найбільший китайський острів коло південно-китайського берега.

ГАЙНАН І ФРАНКО-ЯПОНСЬКИЙ ДОГОВІР.

У тому комунікаті уряд висловлює певність, що заняття Гайнану не викличе ніяких міжнародніх труднощів, бо франко-японський договір про охорону японських інтересів у Тонкінському заливі не відноситься до Гайнану

ФРАНЦУСЬКІ ЛІТАКИ ДЛЯ КИТАЮ.

Домеї подає: Не зважаючи на запевнення французького уряду, Китай дальше дістає поміч від Франції. До Токіо наспіли вісті, що в початках червня прислали до Ганков 30 французьких літаків, переважно бомбардуючих; також до Юнанфу приїхав теж більший відділ французьких літаків

Перемиря між Китаєм та Японією?

Велике зацікавлення викликали в Пекіні поголоски про можливість закінчення війни між Китаєм та Японією. Ці поголоски звязують із заявою мін. Уґакі того змісту, що **зміни в уряді Чанкайшека моглиб бути вихідною точкою до підписання миру. Тому в Пекіні здогадуються, що між китайським та японським урядом ідуть балачки про припинення війни.**

ПОВІНЬ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДАЛІ.

Японські летуни стверджують, що **повінь загрожує м. Ганкав і не осягнула ще своїх найбільших розмірів. Покищо годі устійнити розміри катастрофи.**

Наступ японців здовж Янтсе зустрічає труднощі. Хоч китайські війська не зірвали гребель на ріці Янтсе, проте високий рівень води спиняє рухи японських і китайських військ. Деякі відділи обох армій відтяті зовсім від своїх операційних баз і опинилися в небезпечному положенні.

ЯПОНСЬКА АРМІЯ ПРИГОТОВЛЮЄТЬСЯ ДО ДАЛЬШОЇ ОФЕНЗИВИ.

Японський міністр закорд. справ Уґакі повідомив представників чужих держав у Токіо, що японські воєнні ділання правдоподібно розширяться на територію, положену на південь від Жовтої Ріки та на схід від Сіяну (столиці провінції Шансі). Мін. Уґакі просить, щоби держави поробили відповідні кроки для охорони інтересів і життя своїх громадян, які перебувають на тій території.

Франція замкнула еспанський кордон?

Англійська преса принесла в понеділок вечором вістку, що Франція замкнула пірінейський кордон для всяких транспортів зброї, муніції та інших воєнних матеріялів.

Як відомо, дотепер французький уряд узалежнював замкнення кордону від евакуації добровольців з Еспанії.

БОЇ НА ФРОНТАХ ТЕРУЕЛЮ І КАСТЕЛЬОНУ.

Комунікат національної головної кватири подає, що **на фронті Теруелю** нац. війська займили становища в долині потоку Пефляфольора. 500 червоних полягло, 280 попало в полон. **На фронті Кастельйону** очистили війська ген. Франка терен на південь від Вілля Реаль та взяли в полон 255 вояків і зайняли становища на захід від того міста. На південь від ріки Міхарес заняли нац. війська нові становища і взяли в полон 100 вояків. Червоний курінь, що попав у полон мин. неділі, складався з 7-ох старшин, 16 хорунжих, 1 політичного комісаря і 477 стрільців.

На відтинку **Ценароя** продовжується наступ нац. військ; здобуто кілька верхів. 263 міліціонерів попало в полон.

Східна Прусія протибольшевицьким бастіоном.

Мин. неділі відбулось у Кеніґсберґу свято нац.-соціялістичної партії Східної Прусії. Мін. Рудольф Гес виголосив до 60-тисячної юрби промову, в якій підкреслив взаємини, що вяжуть нац.-соц. партію з німецькою армією. У теперішній політичній ситуації ґарантією мира в Европі є незломна воля Німеччини відперти всякі провокації, що походять ззовні. Східній Прусії припадає важна історична місія — бастіону проти большевизму.

Де Валєра має абсолютну більшість

В ІРЛЯНДСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

У виборах до ірляндського парляменту де Валєра здобув 76 мандатів (себто абсолютну більшість). Косґрав — 42, незалежні — 7, партія праці — 9.

Покищо невідомі ще наслідки виборів у 4-ох округах.

У міжнародньому кітлі.

Львів, 21. червня 1938.

Коли уважно поведемо зором по міжнародньому овиді, побачимо, що він поволи випогоджується, що в найбільш заогнених місцях нашого глобу приходить помалу деяке відпруження.

На далекому Сході було вже дуже гаряче. Японці здобули люнгайську залізницю — ключ Ганков, китайський уряд покидав загрожену тимчасову столицю. Безупинне бомбардування Кантону зломило було опір південно-китайської провінції Квантун, що вже приготовлювалась до самовільної капітуляції. Здавалося, що ще кілька тижнів, а все китайське побережжя попаде під японське панування, а незалежний китайський уряд втече до далеких західних провінцій, у дику недоступну верховину, — щоб там дочекатися відомої долі абісинського уряду з Горе.

Чи японцям булоб пощастило покінчити з Китаєм „в чотири очі" — важко збагнути. З японських джерел твердили, що Франція обіцяла дати Китаєві позич, мабуть щоб охоронити свої кольонії в Індокитаю від небезпечного сусідства з володінням імперіялістичного Китаю. У Москві здавна вігрожувалися негайною збройною інтервенцією на випадок заломання китайської оборони. У совітській монгольській республиці зібралась велика армія, появилися були поголоски про китайсько-совітський договір, що ставив Китай у повну залежність від СССР. Можливо, що все булоб скінчилось на погрозах — у всякому разі далекосхідня війна мусіла ввійти у нову фазу: або розростися до великого міжнароднього конфлікту, або довести до недалекої перемоги Китаю.

Тимчасом та емоціонуюча гра на далекосхідному театрі покінчилась так, як кінчаться деякі емоціонуючі фільми: у критичному моменті прийшла стихійна катастрофа повені, немов старогрецький театральний „деус екс махіна", перервала воєнні операції та відсунула на невідомий час вирішну стадію війни.

Відпруження в чесько-німецькому конфлікті прийшло серед менш екзотичних обставин. Граничні інциденти перервалися, чесько-німецькі бійки стали щораз то рідші, празький уряд та провід судетської партії заговорили менше принципіялістичним тоном — і так почались переговори, які покищо дають вигляди на позитивний вислід. Як воно до того дійшло — довідаємося може колись у майбутньому зі спомин ів якогось британського дипльомата, бо саме британська дипльоматія піднялась нелегкої місії: ліквідації судетського конфлікту.

Еспанська громадянська війна здавна перестала впливати на нерви европейських читачів преси. Вістки з еспанського фронту читаємо з таким враженням, як довгу мало цікаву повість, якої кінець нам відомий. На такому сірому (хоч для еспанців трагічному) тлі досить велике враження зробили атаки еспанських національних літаків на британські кораблі у пристанях червоної Еспанії. Британська опозиція счинила крик, мовляв: престіж британської імперії вимагає гострої відповіди на таку провокацію. Та прем. Чемберлен виявив чимало холодної крови, зареагував на події в еспанських пристанях дуже помірковано і відмовився від ґарантії безпеки для тих британських кораблів, які впливають у загрожену смугу воєнних еспанських дій. Хоч таке становище формально опирається на праві народів, проте воно виявляє, що у британського премієра дуже багато доброї волі. Щоб її оцінити, вистане пригадати, що давніше в подібних випадках британський уряд виступав не то що більш енергійно, але навіть аґресивно; напр. підчас

бльокади пристані Більбао британські воєнні кораблі позривали міни, що ними національна фльота замкнула була баскійське побережжя. Теперішня поміркована реакція на бомбардування британських кораблів — це примирний жест не лиш супроти уряду в Бурґосі, який скоріше чи пізніше стане владою цілої Еспанії, але й супроти Італії.

Італійський уряд мабуть вичуває податливий ґрунт у Льондоні, коли він зажадав від Англії ще одної уступки, а саме введення в життя англьо-італійського порозуміння ще заки італійські добровольці залишать Еспанію. Цим разом Льондон здобувся на рішуче „ні", врештою він дальше послідовно веде примирну політику супроти національної Еспанії та Італії, що м. ін. проявляється у британському впливі на французьку політику.

Вже становище Англії підчас чесько-німецької кризи виявило, що закріплена вісь Льондон—Париж це зовсім не доктринерський демократичний бльок, звернений проти тотальних держав. Традиційна англьо-французька „сердечна антанта" стає тепер засобом, яким британський уряд витискає совітські впливи з Парижа та намагається притупити дотеперішнє вістря французької закордонної політики. Скріплюючи свої збройні сили та запевнюючи Франції військову співпрацю, Англія унезалежнила париський уряд від орієнтації на Москву — і треба признати, що уряд Даладіє не проґавлює тої нагоди, як це ми бачимо з його закордонної та внутрішньої політики.

Правда — Франко-італійські переговори розбилися, Франція дальше відсилає до Каталонії червоних еспанських міліціонерів, що перейшли піринейський кордон, ідуть теж мабуть переговори у справі французької помочі для Китаю — та всі ті факти треба записати здається виключно на рахунок безпосередніх французьких інтересів, а не якихнебудь зовнішніх впливів. З Італією важко було Франції погодитися щодо деяких середземноморських справ; еспанських червоних частин не хоче французький уряд інтернувати мабуть тому, щоб не творити на своїй території нових комуністичних огнищ; про поміч для Китаю згадували ми вище. Зате прийшла вістка, що Франція замкнула піринейський кордон. Якщо це правда, Франція зробила доволі далекий крок у напрямі ліквідації еспанської пожежі, крок, що може поважно облегчити працю комітету неінтервенції.

Додаймо ще, що від довшого часу помітне повне відпруження в англьо-японських взаєминах, які довели були до доволі гострих інцидентів, згадаймо, що японська експанзія на Далекому Сході поважно загрожує британським інтересам — а зясуємо собі, що Велика Британія зробила чимало, щоб охоронити світ від воєнної хуртовини (гал.)

Обабіч Буга.

ПІДЛЯСЬКІ МУЧЕНИКИ.

Підляський римо-католицький епископ вислав до Риму, на руки ґенерального постулятора францішканина д-ра Тополінського, „акти підляських мучеників", щоб ствердити, чи вистачить їх до негайної беатифікаційної акції в звязку з 500-літтям фльорентійської унії.

З приводу цієї акції „Мали Дзєннік" пише: „Ці великі роковини повинні розбудити в нашому громадянстві живе зацікавлення початою акцією з огляду на першорядне завдання Польщі в історичній добі, що настає на східних землях". Отже акцію беатифікації підляшан звязують з політичними інтенціями.

Українське громадянство теж не може не зацікавитися цією акцією, бо підляські „упорствуючі" у своїй масі — це українці-уніяти, що не хотіли прийняти російського православія після 1875. р. На це ми маємо численні акти волосних судів, „зїзду мирових суддів" (апеляційної інстанції) у Седльцях і нарешті седлецького окружного суду; маємо також поважну працю „Униатскія дѣла" сен. Ф. Коні, що був предсідником седлецького „зїзду мирових суддів" і описав ті жахи, які переживали наші українські мученики-підляшани.

Отже, здається, маємо право дбати про те, щоб наших підляських мучеників за українську унію хтось помилково не взяв за своїх.

РАДОМИСЬКА ЗАГОРОДОВА ШЛЯХТА.

Луцьке „Жице Католіцке" (ч. 20), кажучи про навертання в районі села Радомишля луцького повіту „загородової шляхти" до польського народу й римо-католицької віри, інформує:

„Вже сьогодні, завдяки головним чином енергії осадника з околиці п. Степка, місцевий „звйонзек шляхти заґродовей" нараховує понад 120 осіб, виявляючи нахил до дальшого збільшення"... Прізвища польські: Остроріг, Скнбицький, Зайончковський, Врублєвський і т. д.". Найцікавіше це „і т. д.", за яким скриваються вже чисто українські прізвища, що дбайливо промовчуються.

Не менш цікава й заява, що латинська каплиця, яку мають побудувати в Радомишлі до осени, „не буде вона новинкою — каже „Ж. К.", бо й сьогоднішня радомиська церква перероблена з католицької каплиці". Про те, де-ж поділася церква, не згадується.

Отже одночасно „з ревіндикацією душ" можна сподіватися ще й „ревіндикації церкви".

А КОМУНІСТИ ПОСИЛЮЮТЬ ПРАЦЮ.

Очевидно, чужі аґентури вважають сьогоднішній момент за дуже пригожий до своєї „ревіндикації" волинських душ, бо з кожним днем посилюють працю. Отак у Луцьку цими днями арештували цілий міський комуністичний комітет, а також багато членів місцевих „ячеек", разом коло 200 осіб. Уже ці скупі вістки з польських джерел („Ж. К.") дають погляд на структуру компартії на Волині, яка „під шумок" народовців про боротьбу з „українською небезпекою", розгорнула працю основно й широко: по містах — загальні комітети, в окремих дільницях — „ячейки", а над усім цим, як кажуть, у повному складі ревкоми.

Зрештою, про розмах товаришів свідчать два великі процеси, що незабаром відбудуться в луцькому й рівенському окружному суді.

Чи не у звязку з усім цим сельробівці в деяких селах позакладали чисто польські організації, а тепер ще записуються до „звйонзку шляхти заґродової" і міняють віру та національність?

ОСТАННІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Б. сельробівці з приємністю витають вістки про закриття „буржуйських" українських організацій: останнього кружка „С. Г." на Костопільщині та кооперативи в Степані, бо щораз менше матимуть противників і перешкод на своєму червоному шляху.

КОНСТАНТИНА МАЛИЦЬКА.

Іван Підкова.

1578—1938
(ІСТОРИЧНИЙ НАРИС.)

16. червня ц. р. минуло 3 0 літ, як на ринку у Львові з приказу польського короля Стефана Баторого наложив головою отаман війська запорожського Іван Підкова. Підковою звали його за незвичайну силу (ламав в пальцях кінські підкови), а в народніх піснях прославлений під іменем Серпяги. З уваги на цю дату дозволимо собі пригадати подробиці самої події, спираючись при цьому майже виключно на польських науково-історичних джерелах.

Він був природним братом так само славного тоді й хороброго молдавського господаря Івана чи там Івонії, якого турки зрадою вбили 1574 р. По смерти Івонії турецька Порта посадила на молдавському престолі Петра Скіопула з роду волоських господарів. Та він не любий був молдаванам і вони, щоби позбутися накиненого їм чужинця, призвали потайки кревняка незабутнього в памяті молдаван Івонії — Івана Підкову. Припало це до вподоби Підкові, зібрав козаків і з тодішнім гетьманом Шахом вирушив до Молдавії, побив два рази Петра і його союзників турків та волохів, увійшов до Яс і захопив панування проти волі турецького султана.

І був би Підкова удержався на престолі, якби не тодішня міжнародня ситуація. Польський король Стефан Баторій приготовлявся у тому часі до війни з Москвою, з царем Іваном Грозним, і тому, щоби забезпечити свої границі від Туреччини, приказав своїм семигородським військам помагати поплечникові Порти, господареві Петрові. Іван Підкова, загрожений з двох сторін: від Польщі й від турків, покинув з вірними собі козаками й 14 гарматами Яси та попрямував над Дніпро, щоби стягнути більше війська.

І може вдалося би йому туди пробратися, якби не повірив був словам Януша, князя збаразького і воєводи брацлавського, який радив Підкові, що стояв уже коло Немирова, залишити воєнні пляни, а віддати свою справу в руки короля[1]). І Підкова дався переконати, дарував своїм дорадникам свої гармати, а камянецький каштелян Микола Сенявський відправив його до Варшави до короля. Тут його без суду закували в кайдани і посадили в тюрму в Раві Мазовецькій.

І був би вже там Підкова загинув, але зібрана на сойм шляхта вступилася за ним у короля. Та смерть Підкови тільки проводіклася, бо коли Стефан Баторій приїхав до Львова, казав (за намовами турецького посла і господаря Петра) спровадити Підкову з Рави Мазовецької до Львова і тут його на ринку 16. червня 1578 р. стяти. Сам король на той час виїхав на лови: він найшовся у незручній ситуації, бо за Підковою промовляло багато визначних особистих достоїнств, які високо цінили відвагу й інші особисті прикмети козацького отамана.

Навіть польські літописці признають, що смертний засуд на Івана Підкову був подиктований острахом перед турками. Історик Альбертранді[2]), описуючи панування Баторого, пише: „Пшето так дла постраху іх (козакув) яко доґадзайонц жондан туркув, круль Подковен сьцьонць у Львове казал". Щодо першої причини, очевидно, годі й повірити, щоби смерть одного члена, хоч би й голови запорожського війська, могла настрашити і приневолити принціпіяльних лицарів залишити боротьбу з невірними. Зовсім льогічні висновки Тадея Стецького[3]), який пишучи про смерть Івана Підкови, без обиняків каже: „доймовал пшез Стефана Баторего, обавяйонцего сен зарастайонцей потенґі козацкей". А Мартин Бельський[4]) у своїй хроніці пише: „Круль Стефан Батори Подковен дал сьцьонць, ктурего сен цесаж турецкі пільне домаґал, аби біл видани".

Інший визначний польський письменник Олександер Пшездзецький пише: „Філіп Тальдуччі подає нам в мальовничих рисах образ сьмерці Подкови, ктури опіс шчеґулови і безстронни жуца, нестети, цень мнєй коржистне на вельком постаць Стефана Баторего"[5]). А той Тальдуччі був тосканським аґентом і стояв дуже близько до короля. В свому письмі з 12 липня 1578 р. з Кракова згадує про смерть Підкови, яка — по його словам — спричинила королеві великі клопоти. Тальдуччі подає нам теж цікаві подробиці про останні хвилі Підкови на основі письма достовірного свідка (персона деґна ді феде). Ось як він це описує[6]):

„Його Милость Король, відїзжаючи з Варшави, приказав привезти Підкову, бувшого господаря молдавського, до Рави в мазовецькій землі і тримати його там під строгим наглядом. Наконець велів привезти його до Львова, куди приїхав чауш (турецький посол) не чого іншого (як всі про це говорили), як тільки домагатися голови того Підкови. З тою самою метою явився теж посол молдавського господаря і привіз королеві в дарунку 50 коней

---

[1]) Marcin Bielski: Kronika III. Стор. 1435.

[2]) Olbertrandi. Kraków 1860. Стор. 120.

[3]) Tadeusz Stecki. Wołyń. Tom I. Lwów 1864. Стор. 115.

[4]) Marcin Bielski: Kronika. Sanok 1856. Стор. 1430.

[5]) Al. Przeździecki: Listy Annibala z Kapui arcybiskupa Neapolitańskiego. Nuncyusza w Polsce. Warszawa 1852. Стор. 258—258.

[6]) Lettere del Sig-r Taldocci al Illmo et eccllo magn. Sig-re il Sig-r Cavaliere Gio

РЕДУКЦІЯ УКРАЇНЦІВ

У звязку з нагінкою на українців, яку ведуть деякі „народові" кола, що зараз по уступленні воєводи Юзевського почали складати списки українців, яких треба повикидати з ріжних посад, міський уряд Луцька виповів працю трьом українцям-інженірам, що зрештою були контрактовими службовиками. Самі поляки признають, що українці скрізь і всюди дуже добре працюють. Навіть ковельський староста, що не грішить сентиментом до українців, якось сказав, що українці — це найкращі робітники. Але, річ ясна, справа не в найкращих робітниках, а в тому, щоб не було українців.

ПЕРЕСУВАННЯ РОБІТНИКІВ.

Львівська українська преса повідомляла, що один староста зза сокальського кордону вислав на Волинь цілу партію польських робітників. Висилають сюди робітників і з центральних польських місцевостей. І це викликає в декого здивування: невже на Волині бракує робітників?

На Волинь наплило вже тільки робітників, що для всіх роботи бракує. Ще гірше, Волинь ледви дає собі раду з безробітними. Вичерпане ріжними датками населення відгукнулося на „зимову поміч безробітним" гірше, ніж сподівалися. Дійшло до того, що в Луцьку одного дня зявилися списи громадян (а були там люди всіх національностей), які не вплатили „добровільного" датку, при чому заповіджено дальші подібні списки у жалібних рамках. Міські-ж уряди тільки про те й думають, які б то видувати роботи, щоб дати працю безробітним.

Але найхарактеристичніший той факт, що перед кількома днями деякі робітники, шукаючи праці, мандрували з Волині аж до майбутнього промислового осередку — до Сандомиру...

Отже імпорт робітників на Волинь зза сокальського кордону хіба має якісь інші, ніж економічні, цілі.

КУРАТОР НОВІЦЬКИЙ НЕ ДОГОДИВ.

У пресі появилися чутки, що волинський шкільний куратор Новіцький відходить та що на його місце призначили кого іншого. Місцеві народовці зараховували п. Новіцького теж до „юзефківців" і обвинувачували його в тому, що він буцім-то насаджував тут українство.

Отак запізно довідуються українці Волині про своїх приятелів-українізаторів! Може й справді п. Новіцький не думав зле про українців, але ні постанова справи в утраквістичних школах, де українську мову звели до ролі вивіски, за якою часто-густо ховалися інші предмети; ні число учителів українців, ні національність тих учителів, що напливали щороку на Волинь, ні спосіб полагоди подань учителів українців, які хотіли працювати на Волині, ні, нарешті, полагода шкільних плебісцитів, ніщо про таке українофільство куратора не говорили.

Отже незадоволення народовців цілковито незрозуміле для українського населення. А ще менш можна зрозуміти, чого ще вони сподіваються від нового куратора.

ЗАБОРОНИЛИ ЗАЛОЖИТИ ФІЛІЮ Т-ВА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КРЕМЯНЦІ.

Кремянецьке староство не приняло до відома „зе взгленду на безпеченьство публічне" зголошення Управи Т-ва ім. Лесі Українки в Луцьку, про заложення філії Т-ва в Кремянці, де знаходиться українська гімназія, що її утримує Т-во.

Перша Українська Педагогічна Виставa має представити 350-літню виховну працю українського народу, започатковану заложенням у Львові першої нижчої й середньої школи при Ставропігійському Брацтві в 1586. році. Спішіть усі оглянути віковий культурний дорібок українського народу.

Закарпаття.

ЧОГО ХОЧЕМО?

Під таким наголовком ужгородський український незалежний щоденник „Нова Свобода" пише:

Пайщики щоденника „Нова Свобода" приняли на своїх зборах такі засади:

Щоденник буде незалежним і безпартійним часописом, що буде допомагати Першій Руській Центральній Народній Раді при здійснюванні її завдань і змагань. Стоючи на принципах правдивої політичної й господарської демократії, льояльного відношення до Чехословацької республіки щоденник має головно:

1) Боротися за здійснення всіх прав, забезпечених підкарпатським русинам (українцям) мировим договором і конституційною грамотою;

2) Боронити національних політичних, господарських і культурно-освітніх інтересів українського народу в ЧСР взагалі, і на Східній Словаччині і Підкарпатській Руси зокрема;

3) Боротися проти всіх спроб винародовлення українського населення Підкарпатської Руси та Сх. Словаччини і систематично працювати над його національним освідомлюванням;

4) Систематично розвивати співпрацю всіх чинників українського народу в ЧСР (політичних, господарських і культурних) у всіх справах, що торкаються спільних всенародніх інтересів;

5) Всесторонньо інформувати підкарпатське населення про життя українського народу поза границями ЧСР та про всі важні домашні і заграничні події.

ДОМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАРОДНЬОЇ РАДИ В УЖГОРОДІ.

Перша Руська (Українська Центральна Народня Рада в Ужгороді, беручи під увагу те, що чехословацький уряд сам веде переговори з усіми меншинами про унормування їх правного становища в державі а головно те, що сенжерменський міжнародній договір і конституція чехословацької держави забезпечують закарпатським українцям найширшу автономію, заявила, що стоїть непохитно на становищі єдности Підкарпатської Руси з Чехословаччиною, але одночасно ствердила, що чехословацький уряд досі не перевів у життя закону про права губернатора, тобто так званого першого етапу автономії.

У звязку з тим ПРЦНР домагається, щоб чехословацький уряд безвідкладно виконав обовязки, які чехословацька держава перебрала на себе в сенжерменським мировім договорі і в найближчому часі перевів вибори до підкарпатського автономного сойму та прилучив до Підкарпатської Руси ту територію Східної Словаччини, що заселена українцями.

Всеж заки будуть здійснені ті основні домагання ПРЦНР вимагає, щоб чехословацька влада негайно:

1) зорганізувала окреме міністерство для Підкарпатської Руси,

2) підпорядкувала цілу адміністрацію в краю компетенції губернатора П. Руси,

3) передала господарку усіх державних маєтків та підприємств під управу автономних органів краю,

4) скасувала реферат міністерства шкільництва й народньої освіти в Ужгороді, як незалежний уряд та приділила його до канцелярії губернатора, як орган підчинений губернаторові,

5) вислала окрему комісію для переведення ревізії потреби чеських шкіл там, де нема відповідного числа чеських дітей,

6) видала строгий наказ усім урядам на Підкарпатській Руси, щоби службu в усіх державних урядах, публичних та державних під-

---

4 бочки мушкату (вина), дві малі бочки солених цитронів і пишного коня. Відтак в понеділок 16. червня Король Його Милость виїхав досвіта з міста на два дні буцім то на лови. Перед відїздом лишив приказ, щоби ввесь город узброївся, велів теж гайдукам своєї сторожі, щоби брами міста зачинили і наказав теж турецькому чавшові відїхати, так для власної безпеки, як і тому, бо підозрілий був королеві величезний здвиг узброєного народа, що дізнавшися про привіз Підкови, з усіх сторін спішив до Львова.

По відїзді Короля Його Милости і по збереженні усіх осторожностей коло 14 години*) привели на ринок нещасного князя (іль мізеро прінціпе) але не зі звязаними руками і ніхто не держав його — це випросив собі Підкова по відчитанні смертного засуду. На площі шумів народ і роздавався грохіт барабанів...

Перейшовши двічі по місці смерти, погладжуючи бороду і позираючи на народ без ніякого страху, Підкова просив товпу втихомиритись, а коли настала тиша, промовив: „Панове поляки, я засуджений на смерть і не знаю, защо, бо не почуваю за собою в житті ніякої вини, яка заслугувалаб на таку кару. Знаю тільки одно, що я завжди боровся хоробро і чесно з ворогами християнського імени і завжди старався за добро цієї отчизни нашої. Бути захистом проти невірних було постійною моєю мислею — удержати їх в границях і не дозволити їм переправитися через Дунай та не судилося мені виконати моїх задушевних бажань. Бог знає причину... Але надіюся на Бога, що він в короткому часі того віроломного собаку покарає за мою невинну кров... Знаю одно тільки, що я мушу вмерти з руки того (показуючи на ката), бо так казав поганий собака турок вашому королеві, а король ваш — катові.

„Смерть мені нічим, але память, що не пройде багато часу і вас не мине моя доля. І за волею того поганого турецького собаки відправлять у Царгород усе ваше майно і ваші голови і голови ваших королів". — Потім, помовчавши хвилю, обернувся до вісьмох своїх слуг, що з ним були і говорив дальше: „Прошу вас, щоб тим слугам і товаришам моїм, так шановним як я сам, по моїй смерти ніякої кривди не було та щоби по своїм заслугам для отчизни нагороджені були". Відтак додав: „І прошу ще вас, щоби тому безчесному чоловікові (показуючи на ката), як недостойному доторкнути мого тіла, не позволили і по моїй смерти доторкатися, а щоби це було полишене моїм людям тут приявним для віддачі мені останньої прислуги."

„Один з товаришів підійшов до Підкови з великою чашею вина, а дехто каже, що сам він за це просив; охоче принявши чашу, випив трохи і повернувшися до товариша, сказав по звичаю, що пе до нього за здоровля його і всіх товаришів. Відтак ще двічі перейшовся і глядячись на смерть, побачив приготовану вязанку соломи, на якій мав приклонити коліна. Побачивши це, закликав: „Боже мій! невже ж я не достойний на чомусь кращому вмирати?" І повертаючись до своїх людей, сказав: „Ідіть до моїх річей і принесіть килим, який ще залишився у мене". Коли це зробили, приклонив коліна, помолився і перехрестився по-руськи (бо був того віроісповідання), а замкнувши очі, дожидав смертного удару. А коли кат зволікав, запитав Підкова: "Чого ждеш?" — „Пане, треба одяг так уложити, щоб не перешкаджав". Підкова відповів: „Гарно". Сам собі уложив одяг, сказав катові, щоби робив своє діло і поручаючись Богові з великим спокоєм відважно дожидав удару топора".

„А потім один з приявних (мабуть навмисне до того вибраний) на доказ, що справедливість сповнена, підніс відрубану голову і тричі показав її народові. І в ту хвилину залунав такий гомін серед народу, що якби не підготова до відпору, можна було сподіватися заворушень. Вже залякані гайдуки спустили рушниці, однак до метушні збройної не прийшло. Але ця подія зробила на загал дуже сильне враження і мабуть Його королівській Милости чимало пошкодила на довірю й любові серед народа".

„Слуги Підкови відібрали мертве його тіло і, пришивши до нього голову, положили мощі в зелену домовину (як кажуть, він сам її приготовив) і занесли в поблизьку руську церкову. І нічого більш про це не чути".

Стільки Тальдуччі. Що італієць так спочутливо й подрібно писав про смерть українського лицаря, не диво, бо-ж Італія найбільше відчувала шкоди, які її торговлі на Сході спричиняли турки і не співчувала ніякому пактові з турками.

Тіло Підкови забрали козаки на Україну і поховали в Каневі*). Союзник Підкови, гетьман Шах, щоби пімстити його смерть, розпочав з Польщею боротьбу, яка тягнулася довгі роки.

Але память про Івана Підкову не загинула. Тарас Шевченко, співець козацької доби, присвятив йому свою поему („Було колись — в Україні ревіли гармати") хоч не зовсім вірну історично, бо Іван Підкова ніколи не був гетьманом і не ходив на Царгород. Тільки бадьорий настрій козацького товариства в поемі Шевченка підходить під завзятий характер Підкови.

На Волині співають досі пісні про Підкову. Нарід волинський докладніше ніж свої власні затямив історичні події на Україні і Запоріжжі. За часів козаччини волинська молодь дуже

---

*) Тоді числили час на італійський спосіб від за[illegible] сонця — [illegible] 14 година припадала перед [illegible].

*) М Білозерський: [illegible] 1856, стор. 55.

приємствах треба приймати найменше 66 прц. українців, а провідні місця треба обсаджувати службовиками українцями.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ РАДА Й КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ.

„Нова Свобода" пише, що закарпатська українська комуністична партія довідавшись про зміст домагань Української Народньої Ради, заявила, що готова ті домагання вповні підтримати і домагатися разом з Українською Народньою Радою розписання виборів до закарпатського сойму.

ПЛАСТОВИЙ ЗІЗД У БУШТИНІ.

Українські пластуни улаштували підчас Зелених Свят окружний зізд у Буштині. Зізд почався посвяченням прапору в Хусті, після чого пластуни перейшли таборувати до Буштина. В поході взяло участь 500 пластунів в одностроях. Буштинське громадянство дуже прихильно відносилось до пластунів та зі сльозами в очах прощало юнаків.

УКРАЇНЕЦЬ ПРЕЗИДЕНТОМ СЕНАТУ НАЙВИЩОГО СУДУ.

Президент чехословацької республики іменував радника Найвищого Суду Михайла Лісьмевича ,президентом сенату Найвищого Суду у Брні.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВІДІХАЛА.

На Закарпатті була делеґація американських закарпатських українців, яка знайомилась з теперішнім положенням на Закарпатті та була на авдієнції у премієра Годжі, у якого робила заходи, щоб чехословацький уряд зреалізував закарпатську автономію. Д-р Годжа заявив, що введення автономії в життя вважає за державний інтерес та що ця справа тепер дуже актуальна, але до того передовсім мусять порозумітися між собою закарпатські русини. Делеґація вернулася назад до Ужгороду, де поробила кроки, щоб дійшло до порозуміння. Тепер делеґація вже у поворотній дорозі до Америки.

ПОЛОНИНСЬКЕ СВЯТО.

На полонині Менчул влаштували закарпатські гуцули гарне свято що було показом українських народніх пісень, танків та гуцульських звичаїв. Службу Божу відправив еп. Стойка. На святі був присутний губернатор. Кращі сцени того гуцульсько-полонинського свята фільмували праські кінооператори.

ВІДНОВИЛИ ТЕАТРАЛЬНИЙ БУДИНОК В УЖГОРОДІ.

Будинок ужгородського міського театру відновили коштом пів міліона корон. Та українці не мають з нього ніякої користи, бо грає в ньому краєвий „Карпаторусскій театер", субвенціонований чеською владою, ставить переважно московські або маловартні чеські песи, перекладені жахливою мовою.

ХТО БУДЕ ПРАВОСЛАВНИМ ЄПИСКОПОМ?

Дотеперішнього єпископа православної мукачівсько-пряшівської дієцезії, Дамаскина (серб) мають на його власне бажання перенести із Закарпаття. Як його наслідника на єпископському престолі беруть під увагу сербського архимандрита о. д-ра Ю. Поповича або московського еміґранта о. Авертія Тавшева, що є тепер священником в Ужгороді. Закарпатська православна церква підлягає сербському патріярхові та синодові. Панує в ній московський дух завдяки духовенству, що походить з російських еміґрантів та місцевих москвофілів.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 22 (10) червня 1888.

АНТИСЕМІТИЗМ У ВІДНІ.

Антисемітизм так зріс у Відні — пише „Діло" — що повстала з його прихильників ціла партія,яка здобула кілька мандатів до парляменту.

„Заходилоб тепер питання, яка є причина того зросту і скріплення антисемітизму у Відні та який його характер. На перше питання дає відповідь кореспонденція з Відня, уміщена недавно в „Шлезіше Цайтунг". Першою причиною ненависти до жидів є на думку кореспондента факт, що жидівський елемент розмножився у Відні дуже скоро. Коли в 1857 р. припадав у Відні один жид на 70 мешканців, то вже в 1880 р. припадав один жид на 9 до 10 мешканців. По протижидівських заворушеннях в Росії, Румунії й Мадярщині, внаслідок яких багато жидів схоронилось до Відня — збільшилось у Відні ще більше число жидів так, що тепер вже припадає там один жид на 6—7 мешканців.

„Та не само збільшення числа жидів у наддунайській столиці викликало і скріпило там антисемітизм, але головно те, що жиди втиснулися там у всі напрями життя, опанували всі головніші фінансово-економічні центри і змагають зайняти всі найважніші та найголовніші становища. Без них не обійдеться ніяка більша фінансова операція держави, вони мають за собою прихильність уряду, в їх руках преса, в їх руках банки, всі найбільші контори, фабрики та інші заведення, вони горою в цілій торговлі. Жиди опанували цілу біржу, на 50.000 торговців є 50% жидів, вони втиснулись взагалі до всіх суспільних і державних інституцій і є навіть суддями християн. Між 370 людьми, зголошеними в долішній Австрії як літератами з фаху, є 325 жидів".

І далі наводить „Діло" статистику, з якої видно, що жиди є у великім відсотку у всіх фахах.

„І та захланність, змагання запанувати над всім і всіми і та на зиск обчислена ексклюзивність є причиною, що антисемітизм у Відні, а потім і в інших точках, де жидівська сила дається відчувати більшій масі, здібній зрозуміти положення і ставити зорганізований опір, росте, кріпшає та набирає поважних форм.

Тим, що люблять народній побут і старовину під увагу.

За кілька днів заніміють душні кляси шкіл, опорожняться на якийсь час деякі бюрові крісла та місця по варстатах. Покине їх шкільна молодь, покинуть урядовці і робітники, молоді і старі. Залишать вони понурі мури та замкнені подвіря міста і поспішать на села з їх мальовничими, безмежними полями, синім безкраїм небом, зеленими левадами та лісами. Підуть або поїдуть у села, в гори, і в найбільш глуху гущу, у кожний закуток доступної місцевости рідної землі.

Все-ж мусимо при цьому памятати, що у нашому дозвіллі, без особливих зусиль, можемо виконати працю, що буде великим вкладом у розбудову нашої культури. Маємо на увазі наше музейництво. Ще багато предметів нашого народнього побуту та старовини нема по наших краєвих та обласних музеях. І їх треба конче зібрати. В цьому напрямі можуть багато зробити ті, що їдуть на вакації в наші села.

Всім, що хотіли би прислужитися цій справі, подаємо цих кілька інформацій. Треба збирати предмети народнього побуту, предмети матеріяльної культури, з ділянки народнього збирацтва (дикі рослини, що їх їсть нарід тепер, чи їв у часі голоду, ріжні ягоди, овочі, знаряддя до їх збирання, ріжні роди грибів), з ловецтва (ловецька зброя, знаряддя до принаджування звірів і птиць, ріжні деревляні слопці, ступи, самоловки на звірину і птацтво, сіти та сильки на птацтво і звірі), з рибальства (ости, вудки, перемети, сильки на рибу, ліски, клівні, саки, підхватки, ятері, сіти, волоки, ложки, вабити суми, каганці до лучива, бовти, коші на переховування зловленої риби, іглиці плести сіти, сплавці, тягарці, комони, і прібки сітей), з годівлі домашних тварин (пастуші палиці, труби, деревляні ярема, пута, коса і всі прилади до неї, черепи домових звірят, домове птацтво, вуки, деревляні лопати, вилки, рала, деревляний плуг, пасічниче знаряддя, колоски збіжжа, мотилуг, соха, деревляні борони, плахти і коробки до сіяння, кілки вязати снопи, граблі і ціпи), з народнього куховарства (огневі сверли, кресала, кухонне знаряддя, моделі, ступи, жорен і олійні, масничка, ріжне печиво), з ділянки обрібки рослинних, звіринних, і мінеральних сирівців (знаряддя теслярське, колодійське, токарське, боднарське, столярське, мати, коші, лапки, верші, ліси, варстати до плетення кошів і мат, кошикарські вироби, терлиці, щітки, прясниці, коловоротки, мотовила, звивачки, ткацькі дощинки, ручні і ніжні коробки та варстати, сновала, моделі фолюшів, вироби із волосся як щітки, вироби із кори, скіри, кости, рогу, воску і знаряддя до них, каміння до жорен і гострення коси, гончарський варстат і знаряддя та модель гончарської печі, керамічні вироби, горшки, миски, відливні форми до металів, ковальські прилади, модель кузні, рослини, з яких виробляють фарбу, прібки крашеної матерії, збірка звіринних, рослинних і мінеральних барвників, сирівці до виробу смарів і клеїв, з одежі (комплети і окремі частини давньої одежі, зразки давних кроїв, давні голки, ножиці, гребені, пряники і щітки), з будівництва (моделі шатер, хат, господарських будинків, цілої загороди, старі завіси дверей, старі деревляні замки та засуви, моделі печей, старі лямпи і свічники), з хатньої обстанови (моделі ліжка, стола, колиски, лавки), з ділянки транспорту і комунікації (моделі мостів, кладок, саней, возів, човнів, також сідла, упряж, раки, лижви, торби, коші, коромисла, ярма, весла, драбини, остреви).

Велику вартість мають такі предмети, якими нарід послуговується при знакованню, мірженю (шнури, міри), лічництві (лічниче зілля) і далі з ділянки магії і релігії (знимки обоорювання села, завязування збіжжя, предмети, що хоронять перед чарами, знаряддя з магічними знаками, обрядове печиво, предмети уживані при ворожінню, фігурки святих, чорта), предмети, які вживають при роковних, принагідних і родинних звичаях (вертепи, звізди, маски звірят, калатавки, зілля, яким примають хати, знимки, що зображують обряди підчас будови хати і впроваджування в нову хату, першу сійбу, обжинкові вінки та обряд, залишені на полі колоски, обряди: весільний, хрестин, похоронів і предмети, які при них уживають), з ділянки народнього права (атаманські палиці, карбовані раваші, віхи), з ігор і забав (забавки і знимки ігор та забав), з ділянки музики і танків (музичні інструменти, знимки танків), з ділянки народнього мистецтва (кераміка, вишивки, мальованки, витинанки, різьби, плетінки з соломи, лика та ниток, ґердани, різьби). Крім цього музеї збирають світлини і репродукції портретові та мистецькі, збірають монети, банкноти, печатки, почтові марки, екслібріси, рисунки, штихи, военно-історичні памятки, церковщину (образи, посуд і одежа). На особливу увагу заслуговують викопалини з ріжних діб, а саме предмети кремінні, глиняні, бронзові, залізні, з кости, також монети, посуд, зброя.

Крім цього треба записувати оповідання, байки, казки, анекдоти, загадки, пісні і т. п.

Збираючи предмети народнього побуту, повинні ми відноситися до того з пієтизмом. Збирання тих річей — це одна із важних ділянок нашої культурної громадянської і народньої праці. Виконувати її можуть люди з ріжних середовищ, ріжного стану, молоді і старші, шкільна молодь, інтелігенція, селянство і робітництво. Мусимо памятати, що збирати предмети народньої культури повинна кожна одиниця, бо від кожного з нас зокрема залежить збереження народнього багацтва. Коли стрічаємося з народом, повинні ми популяризувати ідею музейництва. Памятаймо, що наша збирацька праця має дати якнайкращі успіхи та що нам припадає тепер небуденна роля стати каменярами і піонірами розбудови краєвого і обласного українського музейництва.

М-р Роман Гарасимчук.

часто покидала хати свої й родини і втікала на Україну, щоби закоштувати козацького життя, погуляти з вітром на степу і знову повернутись до рідної стріхи. Отже відносини поміж Волиню та Україною були часті і не переривалися. Співали тут пісень про гетьмана Свергоаського, про Мороза, про Хмельницького — тут склали теж думу про козака Серпягу, себто Івана Підкову. Ось її зміст:

„За рікою, за бистрою
Беться турок з Молдавою,
На Дунаї, на Дністрі
Ллються крови води бистрі.
По тім боці ліс рубають,
А на цей бік тріски летять,
Козаченьки в Волощині
Господарити хотять.
По тім боці огонь горить,
А на цей бік луна йде,
Пан отаман — що Серпяга
В Волощину Січ веде.
По тім боці дзвони дзвонять
А на цей бік гомін йде,
Пан отаман — що Серпяга
В Волощину іде.
Заржав коник в Україні,
Чути ржання в Запороже,
Гей Серпяги молодого,
Що загинув, жалься Боже!
Ой у Львові сенатори
Серпягові смерть судили,
І козака молодого
Да ізрадою зловили.
По дорозі вітер віє,
А із Львова віз іде,
То козацтво отамана
На Україну везе.
А всі дзвони задзвонили
А всі сурми засурмили,
Як Серпягу молодого
Да в Каневі положили".

Правнича сторінка.

Законопроект про співучасть громадян у вирішуванні карних справ.

Дня 23. березня ц. р. при вирішуванні закону про знесення судів присяглих сенат прийняв таку резолюцію: Сенат взиває уряд предложити законодатним палатам законопроект про співучасть громадян у вимірі справедливости.

У звязку з резолюцією рада міністрів предложила на надзвичайній сесії законопроект про співучасть громадян у вирішуванні карних справ. Законопроект складається зі 7-ох статтей. Перша стаття нормує справи злочинів, що їх вирішуватимуть сенати у складі трьох суддів: предсідник — фаховий суддя і два судді громадяни. Суддів-громадян буде іменувати президент апеляційного суду на 3 роки з осіб, що їх запропонують судові громадянські комісії. Число суддів-громадян на кожну судову округу означить міністр справедливости по вислуханні опінії президента дотичного апеляційного суду. Судові громадянські комісії істнуватимуть при кожному окружному суді. Комісія складатиметься з президента окружного суду, як предсідника, прокуратора окруж. суду і двох суддів, яких виберуть на загальних зборах окружного суду. Вони входять до комісії з уряду.

Крім них, входять до комісії по одному делегатові виділу повітового з кожного повіту, що в цілости, або частинно належить до судової округи; по двох делегатів міських управ міст, що мають до 100.000 мешканців та є виділені з самоуправного союзу і мають осідок на території окружного суду; по трьох делегатів висилають міські управи міст, що мають понад 100.000 мешканців; Варшава висилає 7 делегатів, Лодзь 5-ьох; окружна рада адвокатів і нотаріяльна рада висилають по одному делегатові. Представником самоуправи не може бути державний урядовець в активній службі.

Судова комісія громадянська укладає листу, що має по трьох кандидатів на кожне становище громадянського судді. Для замісцевого окружного суду комісія укладає окрему листу.

Рішення комісії западають більшістю голосів при участи найменше половини членів комісії, на випадок рівности голосів переважає голос предсідника.

Громадянським суддею може бути польський громадянин, що покористується повнотою цивільних і громадянських прав, є бездоганного характеру, скінчив 30 років життя, володіє польською мовою словом та письмом і своєю суспільною працею для загального добра є гідним виконувати цей почесний уряд.

Не можуть бути громадянськими суддями: посли і сенатори, священики і черці, державні урядовці і вояки в активній службі. Судді-громадяни складають присягу перед президентом окруж. суду або перед предсідником замісцевого виділу, в якому мають виконувати свої обовязки.

Уряд судді громадянина є безплатний. Він дістає лише відшкодування за втрачений заробіток; якщо є замісцевий, дістає дієти і зворот коштів доїзду до суду.

Президент апел. суду може звільнити суддю перед скінченням 3-ліття на його власне бажання або якщо цього вимагає справа виміру справедливости — на основі рішення адміністраційної колеґії апел. суду.

Мішані сенати вирішують справи: 1) злочинів, за які закон передбачує кару смерти або досмертної вязниці; 2) злочини, за які грозить найменше кара 10 років вязниці; 3) т. зв. політичні провини (державна зрада, порозуміння щодо ворожої акції проти держави, виконування служби у ворожому війську, военна диверсійна акція, зловживання при военних доставах, публичне поширювання закордоном неправдивих вісток на шкоду інтересів держави, активна напасть на начальника і представника чужої держави, накликування до зачіпної війни, всякі провини проти установ публичного права, як сойму і т. д., вимушення-діяння уряду або суду та вбивство).

В цих справах западають постанови на тайних засіданнях у складі трьох фахових суддів. Підсудні мусять мати на головній розправі оборонця. Слідство ведеться: 1) на внесок прокуратора, якщо цього вимагає справа; 2) на внесок підсудного, якщо слідчий суддя признає це за вказане, 3) з доручення суду.

Справи, що перед заведенням громадянських судів вже розпочалися, докінчуватимуть без цих суддів, хіба, що розправу відложено, відхилено або уневажнено присуд та завернено справу.

На випадок введення виняткового стану, сенати з громадянськими суддями перестануть урядувати на основі самого закону, а справи для них застережені, будуть належати до сенатів окружного суду у складі трьох суддів-фахівців.

Закон входить в життя з днем його проголошення. Окружні суди з участю суддів громадян, будуть урядувати найпізніше за рік від дня оголошення закону.

Д-р Ф. С.

Відповідальність за шкоду.

Засадничо кодекс зобовязань знає відповідальність за шкоду, спричинену власними вчинками: **забороненими** карними законами (побиття, ушкодження тіла) або **занедбанням виконання договору** (довжник не платить довгу). В обох цих випадках головні засади відшкодування такі самі. Отже відповідальність за шкоду буває тоді, якщо: 1) з забороненого вчинку або невиконаного договору **дійсно повстала якась шкода;** 2) **істнує тісний звязок між ділaнням чи невиконанням договору шкодою;** 3) можна **ствердити вину.** Кодекс зобовязань постановляє, що кожна особа відповідає за власні, **свідомо заподіяні** вчинки і занедбання або **заподіяні недбальством,** якщо для когось повстала дійсно шкода.

Не відповідає лише той, кого не можна притягнути до відповідальности за вину з причини віку, психічного або фізичного стану (дітей, божевільних, недужих). **Не відповідає теж,** хто заподіяв шкоду в конечній обороні відбиваючи безпосередній, безправний замах на якенебудь власне добро чи іншої особи.

За чужі вчинки кодекс зобовязань знає відповідальність за шкоду лише в деяких випадках. І так батьки та інші особи, які наглядають над дітьми чи умово недужими особами і т. д., відповідають за шкоду тих повірених собі осіб, які самі особисто є невідповідальні за свої вчинки. Далі товариства, організації та установи відповідають за шкоду, що її спричинили правники товариства, організації чи установи. Основою відповідальности за шкоду з чужих вчинків є посередня вина.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДИ ТВАРИН І ПРЕДМЕТІВ.

Власник тварини або особа, яка послугується твариною, відповідає за шкоду, що її спричинила тварина, без огляду на те, чи вона була під безпосереднім її наглядом, чи приблукалася або втікла, хіба, що викаже свою повну невинність, непричасність у відповідальности. Таксамо відповідає льокатор помешкання за шкоду, заподіяну тим, що на когось упав предмет з вікна, вилито воду чи інші плини, хіба що льокатор докаже, що такий випадок трапився з причини вищої сили або виключно з вини пошкодованого чи особи третьої, за вчинки якої не відповідає або не міг їй перешкодити. Вкінці власник будинку відповідає за шкоду, що повстала від розвалу будинку, упадку частини будинку (частини муру, цегли), хіба що власник будинку докаже, що шкода повстала з незалежних від нього причин.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ШКОДУ ПІДПРИЄМСТВ.

Власники підприємств і заведень, що діють при допомозі пари, газу, електрики або виробляють вибухові матеріяли чи послугуються ними (в каменоломах, копальнях) відповідають за всяку шкоду, що її спричинило підприємство чи заведення особам або навіть майну. Власники підприємств і заведень можуть звільнитися від такої відповідальности **щойно тоді, якщо докажуть, що шкода повстала виключно з вини: 1) самого пошкодованого, 2) третьої особи,** за вчинки якої не відповідають (себто за вчинки осіб, які не працюють у підприємстві) або 3) **вищої сили** (повені, бурevію і т. д.). Якщо такого підприємства не веде власник, лише арендар на власний рахунок, тоді замісць власника відповідає саме цей арендар.

Таксамо відповідають за шкоду самоходів, автобусів, автодорожок чи мотоциклів. Якщо власник самоходу чи мотоциклю віддав його до вжитку іншій особі на її виключний рахунок і небезпеку або власникові вкрали самохід, тоді за шкоду відповідає особа, яка фактично користувалася дотичним засобом комунікації.

ЗМІНА ЗАКОНУ ПРО ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК.

У деннику Законів (ч. 26 поз. 226) оголошено новелю з 9. квітня ц. р. про зміну закону державного доходового податку. Ця новеля вводить важні зміни в законі, а саме: звільняє від податку також дивіденди від акційних спілок і доходи з уділів у спілках з обмеженою відповідальністю, кооперативах і в тих підприємствах, що є правними особами, якщо осідок спілки находиться у краю.

Новеля звільнила згадані доходи з дотеперішнього подвійного оподаткування, бо раз були оподатковані при вимірі доходового податку для дотичних спілок кооператив як правних осіб, другий раз при вимірі доходового податку для поодиноких уділовців згаданих спілок, як фізичних осіб. Цю зміну візьме під увагу скарбова влада вперше при вимірі доходового податку на податковий 1938 рік. Далі новеля вводить вимір і заплату доходового податку від дрібних платників у гуртовій формі шляхом угоди (між платником і скарбовим урядом) без устійнювання сум доходу в поодиноким випадку. Щойно виконний розпорядок означить ближче засади згуртованого податку, права та обовязки скарбової влади і податника та справи виміру. Гуртова оплата доходового податку повинна принести „дрібним" платникам, яких у нас є багато деякі полекші у формі загально зменшеної висоти податку.

—o—

12 ЧЛЕНІВ НАЧАЛЬНОЇ АДВОКАТСЬКОЇ РАДИ.

Президент Польщі призначив таких 12 членів Начальної Адвокатської Ради: Болеслава Белявського (Варшава), Стефана Дембінського (Познань), Яна Гольконта (Лодзь), Тадея Янішевського (Львів), Станислава Янчевського (Варшава), Зигмунта Юндзіла (Вильно), Тадея Міксевича (Краків), Франца Пасхальського (Варшава), Брунона Покорного (Львів), Константина Терліковського (Гродно), Зигмунта Сьоду (Бигдощ) і М. Скочинського (Варшава).

Перше засідання Начальної Адвокатської Ради відбудеться в суботу 26. ц. м. На цьому засіданні 24-ох членів, що їх вибрали недавно окружні адвокатські ради (по трьох від кожної) і 12 новопризначених членів докооптує ще 6-ох адвокатів з Варшави. Щойно після цього відбудеться засідання всіх членів Начальної Адвокатської Ради, на якому Рада уконституується.

Сторінка без політики.

Запаси крови на випадок війни.

В париськім шпиталі св. Антонія роблять під цю пору запаси людської крови, потрібної до переливу. Минулого року в париських лічницях перевели 6.622 переливи, значить приблизно 20 переливів денно. Кров дають добровольці, які приїзджають до лічниці негайно, коли зайде потреба. Та в деяких випадках, коли дорога кожна хвилина й коли ранений стратив багато крови, така система має свої недомагання.

Проф. Цанк, який завідує відділом „гематольоґічних дослідів" прийшов до висновку, що людську кров можна зберігти у скляних посудинах. Та, на жаль, свіжа кров може вдержатися у таких посудинах лиш 15 днів. Над питанням зберігання крови у свіжому стані працює тепер багато вчених. Значіння цієї справи може бути на випадок війни величезне.

На фронті знаходиться величезна скількість свіжої крови, якою можна буде рятувати ранених. Брати кров у вояків, що сидять в окопах неможливо... Значить кров треба маґазинувати так, як маґазинують тепер зброю, муніцію, харчі й ліки... Покищо в лічниці св. Антонія збирають кров на два тижні наперед.

Міністерство війни рішило зі свого боку уладити в найближчих околицях Парижа підземну лябораторію, в якій маґазинуватимуть значні запаси людської крови для потреб армії на випадок війни.

Косметика серед народів світа.

Сліди косметики можемо стрінути серед усіх відомих нам народів світа, серед найстарших народів і серед новітніх, серед культурних і серед примітивних племен. Косметика стоїть на послугах тих, що займають найвизначніші становища і тих, що ведуть майже звіряче життя.

Одначе косметика не всюди однакова — які люди такі й косметичні засоби. Нпр. дикі народи опоганення, чи здеформування лиця вважають виявом краси. Щоб осягнути таку „красу", вони натинають шкіру, татуують її, малюють її пестрими фарбами і т. д. Годиться при тім згадати ще про такі „косметичні" заходи, як спилювування і малювання зубів, переколювання вуха, губ та носа, впихання в переколені отвори найріжнородніших предметів та прикрас.

Інди, які мають старшу цивілізацію від европейської, переколюють не лиш вуха, але й ніздря та перетягають крізь них великі металеві перстені. Ковтки, що їх носять жінки майже в цілій Европі — це без сумніву спадщина по наших пращурах, які колись вели дике життя. Взагалі косметика, хоч вона послуговується найновішими засобами, виводить свій початок із передісторичних часів.

Косметичні звичаї ріжних нинішніх народів доволі дивні. Нпр. заміжна японка мусить мати вимальоване лице штучними румянцями, брови опалені й на місце брів мати нарисовані тонесенькі чорні риски. Білі губи можуть мати лиш дівчата, заміжні жінки повинні фарбувати їх на чорно. Про те, що роблять китайки з ногами для добра краси — це загально відомі речі.

На мусулманському сході красуні голять брови і заступають їх мальованою чорною рискою, яка йде над очима аж до насади носа. На чорно фарбують теж долішню повіку.

Арабська й турецька красуня вважає, що „добрий тон" вимагає, щоб нігті рук та ніг і навіть самі пальці були забарвлені на помаранчевий колір.

У Персії чорну бороду вважають найкращою признакою мужеської краси. Тому теж кожний перс, що дбає про свою добру славу рішуче фарбує собі бороду на чорно.

Розвиток косметики в Европі почався щойно після хрестоносних воєн в 13. і на початку 14. століття. Вища косметика найскорше прийнялася в Італії, яка теж аж до середневіччя вела перед у цій ділянці. У 16. ст. Франція відібрала Італії першенство у косметиці й держить його досі.

Чоловік із залізними легенями.

Ми вже писали про людину із залізними легенями, про молодого мужчину, який не може віддихати без спеціяльного апарату. Тепер лікарі пр[и]вели спробу, чи хорий зможе витримати якийсь час без віддихового апарату і чи зможе самостійно віддихати. Ця спроба вдалася.

Щоб наші читачі мали змогу докладно познайомитися з цим цікавим явищем, повторимо щераз деякі подробиці цієї події.

Людиною зі залізними легенями є Фред Снайт, син американського міліонера. Молодий Снайт є не лиш найнещасливішою людиною у світі, але й одночасно найпопулярнішою людиною Америки та може й цілого світу. Цю свою величезну популярність завдячує він недузі, якою він заразився підчас побуту на Далекому Сході. Якісь жахливі мікроби спричинили в нього параліж віддихових проводів. Ця хороба грозила Снайтові неминучою смертю. Від смерти урятував молодого американця д-р Форкер із Пекіну, який негайно застосував півнебіжчикові одинокий радикальний лік: замкнув його в апараті до штучного віддиху.

ЗАЛІЗНІ ЛЕГЕНІ

Віддиховий апарат складається з металевого панциря, який закриває хорого від ніг до голови, залишаючи лиш голову вільну. Механізм апарату приневолює легені до штучних рухів і спричинює таким чином віддих.

Фред Снайт лежав зі своїм панциром кілька місяців у пекінській лічниці, засуджений на життя вязня, чи радше на життя живцем погребаного.

Батько, який попав у розпуку, рішив за всяку ціну перевезти сина до Америки, щоб він міг вести бодай трохи уріжнороднене життя серед своїх.

НА МЕЖІ ЖИТТЯ І СМЕРТИ.

Хорого мусіли в першу чергу перенести до іншого апарату. Ця хвилина грозила хорому смертю і справді, коли його переносили до другого апарату, хорий був на межі життя і смерти. Зміну мусіли виконати дуже швидко, бо про життя і смерть рішала кожна секунда.

Коли відчинили старий апарат, Фред Снайт зімлів на операційнім столі. Здавалося, що він умер. Тіло Снайта умістили негайно в новій машині. Коли закрутили останню закрутку, віддихову машину пустили в рух. По трьох хвилинах Фред Снайд почав знову віддихати й вернувся до життя.

У ЗАЛІЗНИХ КЛІЩАХ.

Після повороту Снайта до Америки почалося для нього дивне життя. Його примістили у шкляній кімнаті, скупаній у повені соняшного світла, з видом на широкі поля й городи. Дзеркало приміщене над головою хорого, давало йому змогу бачити всіх, що входили до кімнати. Окрема доглядачка день і ніч пильнувала хорого і стежила за штучним віддихом, який міг у кожній хвилині перерватися.

Спершу молодий Снайт попав був у розпуку, зясувавши собі справу з безнадійности ситуації, в якій він опинився. Згодом під дбайливою опікою батьків та приятелів навчився знову цінити життя та користати з нього. Як колись його пристрастю був спорт, тепер найбільшою приємністю стали книжки. При тому він учився говорити, бо віддиховий апарат утруднював йому вимову.

23 ХВИЛИНИ З ВЛАСНИМИ ЛЕГЕНЯМИ.

Минули два роки. Лікарі почали побоюватися іншої небезпеки, а саме зясовували собі добре справу з цього, що безрух грозить погібними наслідками для цілого орґанізму. Вони рішили перевести рисковний експеримент: приневолити орґанізм самостійно віддихати бодай кілька хвилин денно.

Перший експеримент відбувся недавно в Шікаґо, куди хорого привезли зі села. Снайта вийняли з апарату і положили на салі. Успіх був несподіваний. Фред Снайт напружив сили і з важким трудом кілька разів відітхнув. Повні три хвилини був він на волі, відтак знову н[...] вмер.

Ці спроби повторяли кілька разів. Одного разу експеримент дав незвичайно гарний успіх: хорий віддихав самостійно 23 хвилини.

Американські лікарі кажуть, що за 6 літ Снайт зможе жити знову самостійним життям. Шість літ буде він ще вязнем сталевих легенів.

—o—

ДЕСЯТЬ ХВИЛИН ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ ПО НАРОДИНАХ ДИТИНИ.

В околицях Шавмбурґу є багато цікавих народніх звичаїв. Одним із найцікавіших звичаїв є те, що по народинах дитини дзвонять там у всі дзвони. Саме тепер село Ререн дістало нові дзвони у звязку з посвяченням нового шкільного будинку. Щоб відсвяткувати нагоду посвячення дзвонів, до громадської хроніки записали такі слова:

„Німеччина не старіється, лиш навпаки, вона все молода і буде так довго молода, як довго будуть родитися численно здорові діти. Тому теж громадянство повинно дбайливо та сумлінно піклуватися дітьми і кожну появу новонародженої дитини на світі повинні витати якнайвеличавіше. Тому теж громадяни села рішають, щоб відтепер постійно, згідно з прастарим звичаєм дзвонити після кожних народин дитини десять хвилин. Голос дзвону буде нас сповіщати, що одна дитина більше живе для німецької нації".

—o—

ВЕСЕЛЕ

У ВОРОЖКИ

— Ваш муж, пані, зраджує вас. Мусите слідити його на кожнім кроці.

— О, воно буде тяжко, бо він є листоношем.

ПАН У СВОЇМ ДОМІ.

— Якже тобі ведеться?

— Знаменито. Я тепер всевладний пан у своїм домі.

— А жінка?

— Богу дякувати, втекла з моїм секретарем.

АРАБСЬКА ФІЛЬОСОФІЯ

Якийсь араб купував кожного дня 6 кінців хліба. Одного разу запитав його знайомий:

— Пощо тобі стільки хліба?

— Один бохонець сам їм, два даю, два віддаю, один викидаю через вікно.

— Якже це? — дивується знайомий.

— Зовсім просто: один хліб їм сам, як я вже тобі сказав, два даю дітям, два батькові і один тещі.

Дійсність у Бучаччині.

Основники відділу Т-ва Допомоги Інвалідам у Бучачі дістали від місцевого староства письмо, яким староство забороняє творити відділ УКТОДІ в Бучачі, бо „істнене теґож не да сен погодзіць з правем люб може споводоваць загрожене безпеченьства спокою і поржондку публічнего“.

Більш-менш у тому самому часі — кінець травня — бучацький повітовий староста припинив діяльність Т-ва „Луг“ у Бариші, бо

1) że członkowie stowarzyszenia dopuszczają się czynnych wystąpień w stosunku do osób narodowości polskiej i osób narodowości ukraińskiej, dążących do zgodnego współżycia obu tych narodowości, a Zarząd zupełnie na wystąpienia te nie reaguje. Poza tym stwierdzono,

2) że stowarzyszenie przyjęło zasady bezwzględnego posłuszeństwa członków władzom stowarzyszenia stosując w stosunku do niepodporządkujących się zarządzeniom władz stow. kary fizyczne i pieniężne, co stanowi wyraźne pogwałcenie postanowień art. 6 powołanej wyżej ustawy.

Те саме бучацьке повітове староство не дозволило оснувати дитячих садків у Сновидові, Зеленій, Цвітовій і Теребовлі, бо зголошені на управительки садків виховниці не мають „потрібних кваліфікацій“, а в Новосілці Язловецькій і Курдванівці тому, що у тих місцевостях „urządzony będzie taki ogródek z ramienia samorządu — zaczym odpada konieczność kreowania go przez inne organizacje.“

КОРИСНА І ТЯЖКА ПРАЦЯ

ПОРАДНЯ МАТЕРЕЙ У ЛЬВОВІ.

Всім відомо, що біда, негігієнічні відносини, брак доброго плекання є причиною, що саме в нас панує найбільша смертність малих дітей. Зарадити цьому хоче Товариство Порадня Матерей. Хто із громадян поцікавився би і заглянув на вул. Ходоровського ч. 15., побачив би кілько то людей пересувається через поріг цього Товариства. Там можна довідатися, що в цьому діловому році було в лікарській порадні 902 візит, а домашніх відвідин переведено 220. У дентистичній амбулаторії було 1315 візит; там защіплено 109 дітей проти віспи, та дали 422 насвітлень кварцевою лямпою. Коли до цього додати молочну станцію, з якої пересічно користало денно 30 дітей, видачу ліків і дитячих виправ, ялинку, свячене, день Матери, (де обдаровано діти і мами овочами та одіжю) поміч у кільканацяти виїздах старшій молоді та більший грошевий внесок для Т-ва Вакаційних Осель, щоб дати змогу кільком найбіднішим виїхати на свіже повітря, то будемо мати образ тої тихої, незамітної, а такої хосенної праці, яку Т-во сповняє.

А фонди на це? Видатки великі, а маленькі оплати, які побирає Т-во у своїй перехідні й амбуляторії не всилі покрити тих всіх видатків.

Т-во дістає від міністерства по 100 зол. місячно на пістунку, а магістрат, що давав давніше молоко, тепер обмежився до датку 200 зол. Трамваєвої карти для пістунки, яка мусить заглядати до дітей по ріжних вулицях, годі чомусь допроситися. Від Митрополита Т-во дістало ваґон дров і 100 зол., від Центросоюзу 140, від Маслосоюзу 100 зол., від Дністра і Зем. Банку по 50 зол. від Ревіз. Союзу 45 зол. і від Карпатії 25. Дальше йдуть на покриття видатків членські вкладки від 157 осіб, вуличні збірки, но і дохід тяжко запрацьований з буфетів, які уладжують звичайно при нагоді зїздів, зборів і забав пані, що займаються тим товариством. І тут треба чолом вдарити перед ними за цей труд, працю та невигоди, які вони беруть на себе. А трапляється нераз, що наші деякі гості при ріжних оказіях, коли приходять до буфету не мають зрозуміння для цих тяжких заходів.

Велику і жертвенну працю сповняють ті пані, що ведуть Т-во. Імен не подаю, бо вони всім відомі. Обовязком громадянства підтримати їх у тяжких змаганнях бодай вписом у члени і місячною вкладкою.

М. Л.

ІДЬ ТІЛЬКИ ПРАВИМ БОКОМ У НАПРЯМКУ РУХУ!

Непритомна напасть „Дзенника Польського“.

Ще у справі замаху на С. Масного у Стрию

На нашу новинку про замах на просвітянського діяча й організатора у Стрию С. Масного, поміщену в ч. 131 „Діла“, в якій покликались ми на „Дзєннік Польскі“, той часопис помістив у ч. 169. відповідь під дуже шумним наголовком „Пшиґважджами ординарне кламства панів редакторув „Діла“. Щоб наші читачі зрозуміли якслід несподіване обурення і схвилювання „Дзенніка Польского“, пригадаємо зміст нашої новинки, яка вивела редакторів „Дзенніка“ з рівноваги:

— **Атентат на просвітянського діяча у Стрию.** В неділі 5. ц. м. коло год. 11.30 якийсь невідомий справник (як інша версія: справники) обстріляв важко [illegible] діяча „Просвіти“ у Стрию С. Масного, коли він вертав з вул. Крашевського домів. Масний дістав дві стріли в рамя та один у груди. Раненого відвезли до табору лічниці в безнадійному стані. Причина замаху невідома, хоч „Дзєннік Польскі“ здогадується, що автори замаху мабуть із кругів Української Аграрної Партії, яка починає саме тепер на терені стрийського повіту свою акцію. Масний був відомий у цілому повіті як незвичайно ідейний та ревний просвітянський діяч і організатор. Тому тим і не дивно, що [illegible] був він сіллю в оці.

І саме ця новинка спричинила те, що „Дзєннік Польскі“ виступив із лайливою та образливою статейкою проти „Діла“, закидуючи йому брехню:

„Подавання цього роду вісток „Ділом“, яке покликується на наш часопис, є ординарною брехнею. Бо „Діло“ не подає ні числа, ні дати нашого часопису, який буцімто цю вістку приніс. Вістка, яку ми помістили 18. ц. м. казала, що особа справника невідома і що причиною замаху могла бути особиста пімста, або й інші мотиви. Ніяких коментарів, ні здогадів, крім обєктивної вістки ми не подавали“.

Мабуть у редакції „Дзенніка“ панує засада, що „не знає правиця, що робить лівиця“ **бо в тому самому числі (165) на другій сторінці** була інша новинка, на яку ми саме й покликалися. І щоб не було ніяких непорозумінь, то ми її подаємо живцем витягу, так як вона виглядала в „Дзєнніку Польскім“:

Kim jest zamachowiec inspirowany przez UPA.

Okazuje się, że zamach na Masnyja wyszedł z inicjatywy członków Ukraińskiej Partii Agrarnej. Masnyj, który jest członkiem UON, prowadził z jej ramienia na terenie wsi Wierczany (powiat Styj), znajdującej się pod całkowitym wpływem Ukr. Partii Agr., ożywioną kampanię przeciwko członkom tej partii, co nie leżało w interesie UON. (? Знак запиту наш. — Ред.).

А за цю новинку в лайці на „Діло“ панове редактори „Дзенніка Польского“ „ні чичирк“. Зате вони тільки погано лаються, вдягаються у тоґу менторів правди й моралізаторів та висловлюють надію, що „панове з „Діла“ цілу ту „брудну роботу“ зліквідують, подадуть відповідне спростування та подадуть число „Дзенніка“, в якому згадана вістка появилася“. Це домагання ми виконали у 100 відсотках і сподіваємося, що „Дзєннік Польскі“, який так багато розписався про „брак етичних засад“, випише тепер ті моралі під власною адресою. Ціла замітка „Дзенніка Польского“ з лапками й інсинуаціями годиться на судову скаргу, але ми з неї резиґнуємо, бо це-ж привичний тон „ікацевої“ преси.

Про Масного, який бореться зі смертю в лічниці, „Дзєннік Польскі“ пише, „що в дійсности Масний — це „повітовий провідник **ОУН**“, який воює зі селом Верчани, бо „його мешканці не хочуть належати до... **УНДА**“. Це не лиш справжня денунціяція, але й зайвий доказ, як редактори „Дзенніка Польского“ орієнтуються в українських справах.

Як сосновецький маґістрат

РОЗБИРАЄ ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ.

Св. Миколаївська церква в Сосновці, (келецьке воєвідство), збудована в 1906 р. з добровільних жертв. Це великий, пятибанний мурований храм, прекрасний на вигляд ззовні, збудований у візантійському стилі, якого бані високо піднімалися до неба і звертали увагу проїжших. До сосновецької парохії, найбільш висуненої на захід краю, належить понад 2.000 православних, розкинених на просторах Шлеська і Домбровської округи.

Управа сосновецького маґістрату завзялася за всяку ціну знести православну святиню. Мова про „небезпечну“ будову, яка ніби загрожує прилюдній безпеці, базувалася хіба на фактах, що стіни храму мали ширину 1,5—1,25 м. і збудовані з клінкеру на цементовій виправі. Будова була „вічна“, чого доказом є труднощі при її розбірці. Згадана акція знаходила відгук у місцевій пресі та в атаках маґістрату на Парохіяльний Уряд. Але два роки ці атаки не виходили поза межі словної чи друкованої акції... Аж ось 21-го травня ц. р. зявилася на церковному подвірі „комісія“, яка таємничо, без участи пароха і ктиторів, щось обчисляла!... Внаслідок тих оглядин та внесків „комісії“ сосновецький маґістрат вислав до православної парохії наказ найдалі за 24 години приступити до розбірки храму, бо... стан будови загрожує прилюдній безпеці. На другий день маґістратський урядовець опечатав церкву. Ікони, іконостас залишилися в церкві. На третій день рано прийшли робітники, поставили рештування, підтяли головну копулу та скинули її з висоти 30—40 м. Робили це поспішно й неохайно... хрест з копули врізався в землю на глибину коло трьох метрів!.. Так було і з іншими копулами. З опечатаної церкви годі було винести ікони, утвар, а чудово різьблений іконостас з византійськими мистецько виконаними образами і св. престіл та жертвенник засипало румовище. За кілька днів пішли дощі!

Сосновецькому маґістратові видно особливо залежало на тому, щоб брутально образити релігійні почуття православної парохії. Скарга Парохіяльної Ради у воєводи (в Кельцах) ні до чого не довела. Міністерство 27-го травня ц. р. наказало припинити розбірку церкви, але маґістрат у спішному порядку наказав зірвати камінкову мозаїчну долівку, зруйнувати хори й вікна...

Діється це в році 1938-ому, тобто двацять літ по закінченні світової війни, коли ніби запанували упорядковані відносини. Чи це доказ християнської терпимости?!

З українського життя закордоном.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО У БЕРЛІНІ.

Заходом „Української Громади“ у Берліні відбувся в середу 15-го ц. м., у великій салі Бехштайна, Шевченківський концерт при співучасти визначних артистичних сил: сопраністки І. Синенької-Іваницької, піяніста Тараса Микиши (з Відня), рецитаторки п-і Семаки-Борель і скрипака Маркіяна Лепкого. Акомпаніювали п-на Калина Андрієнківна і відомий берлінський піяніст Герман Гоппе. Святочну промову, пристосовану до сучасного положення на Україні, виголосив проф. Кузеля. Усі артисти вивязалися прегарно зі свого завдання так, що свято було великим успіхом нашого мистецтва. Не зважаючи на те, що рівночасно відбувалося пять більших концертів, німецької й чужої публики було богато. Були теж представники німецької преси

—o—

В XX-ЛІТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГРУЗІЇ.

Рим, 13. 6. 1938.

З нагоди XX-ліття проголошення самостійности Грузії відбувся 12. 6. концерт під високим протекторатом князя Грузії Ераклія Багратіона-Мутрані і його дружини, що прибули на концерт особисто. Прегарну простору салю виповнила по береги елегантна публика столиці. Були й представники влади сенатори та посли. Святоконцерт відкрив д-р Енріко Інсабато, який ядерно передав історію Грузії та її теперішні змагання до самостійности. Від грузинів привітав зібраних Сада Тіерашвілі. Після цього відбувся концерт, програма якого була цікава й добірна. Між артистами (музики, співаки) були відомі у мистецькому світі імена. **М. З.**

—o—

ПОХОРОН МАРШ. ЦАРА.

У вівторок 21. ц. м. передполуднем відбувся у Варшаві похорон марш. Цара. По богослуженні в катедрі св. Яна рушив похід на цвинтар Повонзки, де домовину з тілом покійного склали до родинної гробниці. В похороні взяв участь президент Мосціцький, марш. Сьміглі-Ридз, прем. Славой-Складковський, члени уряду і т. п. На цвинтарі виголосили промови марш. Пристор, полк. Славек і през. Стажинський.

Новинки.

— Важне для кравчинь! Перша українська робітня гаптів і плісування Олександра Білик, Львів, вул. Пілсудського 10. виконує: гапти, пліси, ендлі, (аплікації), мережки, закладки, обтягання гудзиків і пр. Виконання солідне, ціни найнижчі. 1—2

— В Українському Лікарському Товаристві чергові сходини членів у пятницю 24. ц. м. в год. 7. вечір. На сходинах реферуватимуть біжучу медичну літературу.

— Дві українські гутірки в радіо. В середу 22. ц. м. львівське радіо передає по українськи гутірку інж. Романа Крохмалюка про одного з найбільших наших учених, д-ра І. Пулюя. Гутірка має заголовок „Д-р Іван Пулюй, людина й учений“ і почнеться в год. 14.25. Крім тієї, у пятницю 24. ц. м. почуємо в год. 17.45—17.55 ще іншу українську гутірку, а саме д-ра Олеся Бабія „Останні етапи української літератури“.

— За зневагу міністеріяльної комісії. Сенсаційний процес за зневагу міністеріяльної комісії на сторінках „Малого Дзенніка“ у звязку з лікарськими оглядинами у львівських гімназіях закінчився сенсаційним присудом. Суддя Циган увільнив підсудних відповідальних редакторів Драневича і Марчевського від закиду зневаги міністеріяльної комісії ставши на становищі, що поміри членів комісії ріжного пола викликали невдоволення між учеництми та батьками і відбувалися під психічним примусом. Зате суд засудив підс. Драневича на 6 тижнів безоглядного арешту, підс. Марчевського на місяць арешту за зневагу дир. Малерової і дир. Фиди.

— На численні запити П. Т. Світлинеців повідомляємо, що кому бракує фотографічний матеріял, тому висилаємо на літнище приспішеною почтою негайно по одержанні замовлення. Фотокрамниця Екомп, Львів, Сикстуська 29.

— Львівська хроніка. При вул. Легіонів самохід переїхав 27-літню зарібницю Марію Галину з Чайкович. Шофер утік. — При вул. Рутовського невідомий мотоцикліст наїхав на 57-літню вдову Г. Вільом і легко зранив її. Мотоцикліст утік. — У брамі при вул. Трибунальській ч. 1 невідома жінка підкинула маленького хлопчика.

— Кістяки з XVII. в. Підчас перебудови вул. Костюшка в Перемишлі робітники віджрили стоси людських кістяків. Здогадуються, що кістяки походять ще з XVII. в., де на місці теперішньої границі міста відбувалися великі бої.

— Буревій із градом над Товмаччиною. Над товмацьким повітом лютував буревій із градом величини волоського оріха, що знищив зовсім збіжжя і городину в околиці Товмача та Тарновиці Долішньої на просторі коло 400 моргів. Шкоди сягають кількасот тисяч зол.

— Намагане вбивство і самогубство. В селі Угриновi пов. Підгайці О. Яворський намагався застрілити з кріса крамаря Станислава Маркевича та учительку Фридерику Філєнбавм. Оба стріли хибили. Після того Яворський скінчив самогубством.

— Згорів літак під Варшавою. Недалеко Пясечної коло Варшави упав спортовий літак, що відбував досвідний лет. Летун Матек вискочив з легкопадом, але він не розвинувся і летун згинув. Під звалищами літака, що згорів, згинули ще двох членів залоги.

— Большевицьке золото до Льондону. На летовищі у Стокгольмі осів совітський літак з вантажем 450 кг. золота. Кілька годин пізніше літак відлетів зі золотом до Льондону. Золото призначене для банку Англії. Шведська преса

повідомляє, що тим самим літаком приїхала совітська делегація до переговорів у справі летунської комунікації на шляху Москва—Рига—Стокгольм.

— Париж перед гостиною англійського короля. В Парижі працюють з поспіхом робітники на чотири зміни, підготовляючи столицю Франції на гостину англійської подружої пари. На великій площі міжнародньої вистави нема вже нині ніодного будинку. Розібрали навіть палату, в якій малярі виставляли свої картини. На Елізейських полях збудували 10 дзеркальних обелісків, від яких будуть відбиватися в день проміння сонця, вночі світла рефлекторів. З вежі Айфля, з високої на 300 м. щогли, звисатимуть два державні прапори: французький та англійський, на які пішло 1.500 квадратових метрів матерії. Французький уряд змагає до того, щоб Париж приняв англійську королівську пару ще з більшим блеском, ніж у Берліні приймали Мусолінія, а в Римі Гітлєра. Підчас триденного побуту англійської королівської пари в Парижі відбудуться на площах народні забави з танцями. Студенти паризької академії мистецтв організують великий похід і хорові самоходи прикрашених символічно. На Сені уладять прегарний водограй штучних вогнів.

— Змова в Единбургу. Поліція головного міста Шкотії Единбургу оголосила комунікат про змову шкотських націоналістів, які задумували знищити при допомозі вибухових матеріялів урядовий будинок, що його будують в Единбургу. Поліція знайшла підчас ревізії невеликі кількости вибухових матеріялів у приватних домах, де мешкали провідники шкотського націоналістичного руху. Поліція не арештувала нікого, лише розтягнула нагляд над багатьома шкотськими націоналістами.

— Таємне вбивство у поїзді. На шляху Париж—Тіонвіль знайшли в поїзді тіло невідомого мужчини з раною в голові. При вбитім найшли документи на прізвище одного зі старшин полку з Тіонвіль. Слідство виявило, що документи були фальшиві, бо правдивий старшина з Тіонвіль живе здоровий і радіє життям. Зате поліція попала у звязку з цим убивством на слід великої афери з пачкуванням зброї до червоної Еспанії. Виявилося, що вбитий жив життя на широку мірку в Парижі, черпаючи доходи з невідомих джерел та брав участь у збройовій афері. Називається Гіляріон. Далі стверджено, що вбитий виїхав з Парижа зовсім несподівано до Тіонвіль. У його помешканні поліція знайшла шифровані телеграми, в яких згадувалося про Барсельону і міжнародню бриґаду. Преса розписується широко про це сензаційне вбивство здогадуючись, що той злочин тісно вяжеться з пачкуванням зброї до червоної Еспанії.

— Вже навіть медведі втікають з червоної Еспанії. Внаслідок боїв у Пиринеях недалеко французького кордону з Еспанії втікають до Франції медведі, які жили дико в горах. Прикордонна сторожа стверджує, що число медведів у французьких Пиринеях майже подвоїлося. В одній французькій місцевости молоді еспанські медведі напали на череду. Тому французькі верховинці створили спеціяльну сторожу до охорони своєї худоби.

— Смерть на гладкій дорозі. На одній з вулиць Букарешту, свіжо скропленій водою, перекинувся автобус. Згинув сотник румунської армії Черневський, який стояв оподалік на хіднику. 5 осіб зпоміж пасажирів автобусу важко ранених.

— Горять ліси. На західнім побережі Цейлону почали горіти велитенські ліси. Пожежа поширюється дуже швидко. Всі зусилля англійських військ загасити пожежу виявилися безуспішними.

— Великий шпигунський процес. У Злучених Державах викликав велике враження акт обвинувачення проти 18 підсудних німців, яких прокуратор притягнув до відповідальности за шпигунство в користь Німеччини. Акт обвинувачення офіційно закидає урядові Німеччини, що зорганізував одну з найбільших шпигунських афер. Процес починається в середу ц. м. в Ню Йорку.

— Стріли підчас іспиту. Підчас ... іспиту в багдадському університеті один з студентів засипав стрілами декана і професора. Декан легко ранений, професор важко ранений. І студент і професори походять з Египту.

— Загинув літак. Зі столиці Чіле вилетів літак з 4-ма членами залоги і загинув без сліду. Розшуки 10-ох інших літаків залишилися без успіху.

— Напад пчіл на селянина. В околиці Кенігсбурга у Сх. Прусії рій пчіл напав в полі на селянина, які так його покусали, що селянина мусіли відвезти до шпиталю. Пчоли покусали теж коні, які треба було добити.

— **Запір.** Передові кліністи твердять, що природна гірка вода **„Францішка Йосифа“** теж для ... ... пієнтів, неврастеників і жінок є ... ... чищальним засобом.

✝ Посмертні згадки.

Емілія з Козанкевичів Білинська, ... управителеві школи ... ц. м. у Збаражі. Покійна була одною з ... ших українських жінок у краю, які не ... ються лиш до родинного життя. Вона була ... кою громадянкою, а її товариський хист ... шував її звязки з людьми та працю у ... громадських організаціях. Залишила ... адвоката Ростислава Білинського у Збаражі ... Похорон відбудеться в середу ... В. В. Б.

—o—

Дописи.

ЛЬВІВ.

Гостина театру в Голоску Великім. В днях від 14. до 17. червня ц. р. гостив у Голоску Великім український театр під управою Н. Войтовича, який виставив такі пєси: „Дума про Ничая“, „Червоні володарі“, „Ой мало село“ та дві комедії. Коли говорити про добір пєс, то він справді дуже добрий та влучний. Заторкнені в них питання сьогоднішнього життя українського народу могли піддати зібраній публиці багато цікавих думок. З ролі Ничая та інженіра Ревюка прекрасно вивязався Роман Войтович, молодший, що створив тонкі під психольогічним оглядом та льогічно обгрунтовані типи. З інших роль треба згадати партії, що їх відіграла його дружина Юлія Войтович, та батько Н. Войтович (старший). Режисером і душею цілої театральної трупи є Роман Войтович. Загалом беручи цей театр своєю позитивною працею виконує велику культурно-освітню місію, чим заслуговує на повну моральну і матеріяльну підтримку.

СОКАЛЬ.

Загальні Збори Кооперативного Союзу в Сокалі відбулися 7. ц. м. Зборами проводив о. дек. І. Кашубинський, секретарював п. Заборняк зі Шмиткова. Зі звітів дирекції виходить, що Союз осягнув у звітовім році 2 і пів міл. торговельного обороту, побільшив власне майно та виказав більшу білянсову надвишку.

Посвячення угольного каменя Народнього Дому в Сокалі відбудеться 3. липня ц. р. Кожний українець повинен докинути і свою цеголку до могутнього заборола українського духа на окраїнах галицької волости. Цього вимагає національний інтерес, щоб у сокальській волості, де цього року відкриється десяток і то може не один таборів „праці“, де наступ на українські позиції йде може твердше і безоглядніше як деінде, станула могутня будівля. Пожертви слід висилати на адресу: Українбанк у Сокалі, вул. Костюшка ч. 29 з допискою Нар. Дім ч. вкл. книжечки 555.

Справа дитячих садків у сокальському повіті до нині не соладнана. Староство здається більше цікавиться справою малювання плотів. Тимчасом у Камянеччині вже від 15. ц. м. тривають дитячі садки, в Сокальщині про них не чути.

ЯВОРІВ.

Кілька годин у Яворові. Цими днями випало мені виїхати на кілька годин до Яворова. Було це по польських Зелених Святах та безпосередньо після свята з нагоди 30-літнього ювилею гімназії „Рідної Школи“ в Яворові, що відбулося в днях 4. і 5. червня ц. р. Ці хвилини залишаться для мене назавжди незатертими, сам Яворів зробив на мене дуже гарне вражіння. Від сторони Львова віддиться до Яворова широким гостинцем, по обох боках якого пишаються в садках білі хатки яворівських міщан, сховані за різнокольоровими парканами, переважно зеленими. Питаюся, чому це — та довідуюся, що магістратська санітарна комісія наказала до кількох днів усі придорожні паркани помалювати. Тут і там ще видно, як власники придорожніх реальностей нашвидко перемальовують паркани. По дорозі з лівого боку вдаряє в очі прибраний прапорами двоповерховий будинок гімназії „Рідної Школи“, на якому до сонця виблискує золотими буквами напис: Гімназія „Рідної Школи“. Тягне мене відвідати цю святиню науки Яворівщини, про якої розвиток я тільки чував. У вестибулі, з правого боку видніє на стіні таблиця з нагоди 20-літнього ювилею гімназії „Р. Ш.“, (1908—1928) та імена фундаторів і заслужених діячів „Р. Ш.“. З лівого боку бронзова плоскорізьба патрона гімназії, нашого письменника Осипа Маковея. Входжу до канцелярії гімназії, де ввічливо приймає мене директор д-р Іван Велигорський, мій товариш з часів визвольної війни. Була це для мене дуже мила стріча. Користаю з чемности п. директора та оглядаю гімназію. В будинку міститься гімназія „Р. Ш.“ та ліцеї, клясичний і гуманістичний і два роди торговельних курсів: 1) Торговельна школа (по четвертій клясі гімназії) і 2) торговельна однорічна школа першого ступня (по скінченні вселюдної школи). Завдяки чемности директора, мав я змогу приглянутись науці в одній з вищих кляс гімназії, в якій, згідно з коедукаційною системою вчаться хлопці і дівчата разом. Те саме і в обох річних торговельних школах, які дають добрий вишкіл до ведення крамниць і кооператив. При гімназії гарно улаштований музей Яворівщини, який веде дружина директора п. Велигорська. Усе там гарно упорядковане: старі церковні памятки Яворівщини, різьби і плоскорізьби та всякі забавки, знані по цілому краю з яворівським мотивом писанки, монети, деревляні й кошикарські вироби та взагалі весь культурний дорібок Яворівщини. Далі є в будинку гарна театральна саля. На другому поверсі міститься гімназійна бурса, а в бурсі на стінах олійні образи усіх наших гетьманів кисти нашого артиста Смольського. По коридорах гімназії образи зі змагань Українських Січових Стрільців, та взагалі образово представлена ціла наша історія та література. З вікон видно у середині пятикопульну церкву у візантійському стилі, збудовану інж. Нагірним, а коло самої гімназії простора площа, на якій пару днів тому відсвятковано 30-літній ювилей, що його уладив Комітет під головуванням адв. д-ра Фільца. На цьому святі, як оповідають, гостив один з основників, адвокат зі Львова д-р Роман Секела, передвоєнний організатор Яворівщини. Коло гімназії міститься найбільша на провінції рідношкільна бібліотека. З товаришів стрічаю в гімназії проф. Гуцуляка. Найкращим будинком в Ринку є Народний Дім в українському стилю. Відвідав я директора Українбанку, Романа Харамбуру, голову Повітового Народнього Комітету, Осипа Назаревича та оглянув пекарню Союзу Кооператив, де ввічливо дав мені виснення дир. Павлик. Мило вражає активність усіх наших установ у Яворівщині. Ось якраз актуальна для наших громад справа управильнення грунтових спільнот (закон з 4. V. 1938 ч. 233, поз. 296) знайшла відгомін по цілій Яворівщині, а вислід живих анкет вже переслано на руки невтомного працівника, інж. Лапчука у Сільському Господарі у Львові.

М-р З. Решетилович.

САМБІР.

Святкування роковин хрещення України в Самборі. Згідно з обіжником Митрополита Кир Андрея уладив дня 5. ц. м. парохіяльний комітет у Самборі — по відправі Великої Соборної Служби Божої — ювилейну академію в честь 950-их роковин хрещення України-Руси при співучасти місцевих сил, зокрема Самбірського Бояна, артиста оркестри Білинського і артистки Марії Собат-Свірської, сопрана, рецитаторки Лесі Кривіцької та хору „Сурма“ зі Львова. Академія пройшла з повним успіхом, доказом була маса народу, що зійшлася з довколичних сіл і багато священиків. Патріотичну промову про значіння свята виголосив адвокат д-р Галущинський, історичний реферат дир. гімн. „Р. Ш.“ д-р Сворик. Публика не щадила оплесків виконавцям, зокрема солістці Свірській за сольоспіви: Матюка — арії з опери „Інвалід“, „Веснянки“ і Вахнянина — арії Одарки з оп. „Купало“; артистці Кривіцькій за рецитації: Буревія — Князь Володимир, Б. Лепкого — На чужині і Тичини — Скорбна Мати, вкінці віллоспіву хорові „Сурма“, що відспівав уперше, спеціяльно на це свято скомпоновану кантату (988—1938) В. Кудрика до слів У. Кравченко і на закінчення академії Матюка Кріпись народе. Обі хорові продукції викликали позитивне вражіння. У другій частині відспівав хор „Сурма“ низку старогалицьких пісень, про які виголосив короткий реферат проф. д-р Б. Кудрик, який мав на академії фортепіяновий супровід. Виконання поодиноких пісень під орудою диригента О. Плешкевича було гарнесе.

Гість.

Спорт.

ТУРНІР ЧОТИРЬОХ ДРУЖИН У ЛЬВОВІ

Як ми вже повідомляли в суботу й неділю 25. і 26. ц. м. для вшанування 70-ліття „Просвіти“ відбудеться сенсаційний турнір чотирьох футбольних дружин, а саме: Дністра (Самбір) та України, Зорі і Стрию (Львів). Докладніші вісті про цей турнір та склади всіх дружин подамо в чергових числах.

Як довідуємося, в неділю підчас перерви між двома метчами відбудеться теж дефіляда наколесників, які здобули мистецтво Львова. Після дефіляди представники Центросоюзу вручать найкращому наколесникові Львова Степанцеві нагороду — перегоновий ровер, що його уфундував Центросоюз

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 18. 8. maja 1938. Warszawa.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavani politického, socialniho a kulturniho života slovanských statu a narodu. Rocnik XXX. C. 5. Kveten 1938. Praha.

UKRAINIAN YOUTH. Official Organ of the Ukrainian Catholic Youth League. Vol. V. Nr. 5. May 1938. Jersey City, N. J. USA.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale VII.e Année. Nr. 15—16. Mai 1938. Genève.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 22. червня 1938.

6.45 Руханка. 7.00 Ранішній дзвінок. 7.15 Оперетові фантазії, рох., 8.00 Перше оповідання при орх., 11.00 Для вовофранції. 11.20 Давні танки у сучасній форм. музиці, пл., 12.03 Полудн. авд. 14.00 Інформаційна газетка в україн-

ській мові, 14.10 Українська музика з плит („Веселі часи в Києві“), 14.25 „Д-р Іван Пулюй, людина и учений“ літер. нарис виг. в українській мові інжинір Ром. Крохмалюк. 14.35 Легка музика з пл., 15.00 Хліборобська біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Гармоністи, 16.45 Військовий відчит, 17.00 Біжучі вісти з міста та провінції, 17.10 Розр. музика, орх., 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Замостський резерват, 18.10 спів. ресітал Арно Гітоф у супр. форт., 18.45 „Генерал Бонапарте“ Авят. Франса, 18.55 Скрипка, форт., 19.20, 20.55 Актуельна гутірка, 19.30 Із історії вальса, розр. концерт, сопран, тенор, орх.; у перерві Анекдоти, 20.45 Веч. деник, 21.00 Пора подумати про доповнення пані, 21.10 Оповідання про Шопена: орх., форт., 21.55 Спорт, 22.05 Симф. концерт, орх., спів, 23.00 Останні вістки.

Четвер, 23. червня 1938.

6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ранішній деник, 7.15 Концерт мандолінистів, спів, 8.00 Плити, анекдоти, комунікати, 11.00 Для новобранців, 11.20 Музика з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.15 Скрипка, форт., 14.35 Легка музика з пл., 15.00 Хліборобська біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.15 Програма на завтра, 15.15 „Головна виграна“ оповідання для дітей, 15.30 „Тайни Львова“ повість із 1848 р., 15.45 Господарські вістки, 16.00 На балтійськім шляху, муз. авд.: орх., міш. хор, сопран, тенор, 16.45 „Ц. О. П.“ репортаж, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Камер. концерт із пл., 17.40 „Ця третя“ нов. Сенкевича, 18.00 Огляд видань, 18.10 Клярнет, форт., 18.30 Театр Уяви „Собіткові вогні“ з муз., 19.05 Спів, фортепіян, 19.25 20.55 21.00 Актуальна гутірка, 19.35 Розр. концерт (із „Веселою чвертьгодиною“): орх., пісеньки, гармонійка, форт.; у перерві „Гумор для дурнів“ скеч на осн. Аверченка в опрац. Ю. Тепи, 20.45 Веч. деник, 21.10 Вінки при мікрофоні: трансм. з корабля на Віслі, дута орх., солісти, конферансієр, 21.50 22.00 Спорт, 22.05 У ритмі танку, словно-муз. авд., орх., пісеньки, конферансієрка, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка музика з пл. (надає Варшава II).

Пятниця, 24. червня 1938.

7.00 Ран. деник, 7.15 Концерт військ. орх., 8.00 Добридень наймолодшим: о пов. Б. Герца „Театральний попис“ і мельодії та пісеньки з пл., 11.00 Для новобранців, 11.20 Шуман: Квартет А-дур оп. 41. ч. 3. з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Популярна музика з пл., 15.00 Біржа, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Невідомі союзники та вороги, гутірка для старших дітей, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. орх., 16.45 „Ц. О. П.“ репортаж, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нар. забава, **17.45 Найновіша українська література виг. Ол. Бабій,** 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Цікаве з техніки та природи, 18.10 Форт., 18.40 Літер. новини, 19.00 Розр. концерт у вик. тріо „Ню Джорджіян“: арфа, флет, віол. (трансм. з Льондону), 19.30 20.55 Актуальна гутірка, 19.40 Святоіванський вечір, розр. концерт, орх., сопран, 20.45 Веч. деник, 21.00 Програмова резерва, 21.10 Танк. музика у вик. орх., 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт бажань, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (надає Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 22. червня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 18.00 Розр. музика, 19.10 Французька музика, 20.00 Веселе попурі, 20.30, 21.00 Орх. концерт, 21.30 Танк. муз., БІЛГОРОД 18.20 Скрипка, 20.30, 21.00, Гумор і пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Військ. орх., 17.30 Спів, 18.15, 19.00 Циг. музика, 21.55, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 15.30 Сопран, форт., 17.00 Японська казка, 20.00, 21.00 „Чи знаєш край, де цитрини достигають“ розр. концерт орх. і сол., 22.30, 23.00 Сопран, тенор, орх., ДРОЙТВІЧ 18.45, 19.00, 20.00 „Дон Хуан“ оп. Моцарта, КОШИЦІ 18.15 Популярний концерт, 19.30 Циг. музика, 20.10 Словацькі нар. пісні, МІЛЯНО 17.15 Форт., 21.00 „Трістан і Ізольда“ оп. Вагнера, фрагм., 22.10 Оперетові мельодії, ПРАГА 16.15, 17.00 Концерт фільг. орх., 17.40 Концерт хору, 18.20 Нар. пісні, 18.40 Концерт на нар. інструментах, 20.00, 21.00 „Перли п-и Серафини“ оп. Півечева, РАДІО ПАРІ 20.30 Спів, 21.00, 22.00 На паризькій хвилі, муз. розр. програма, РИМ 17.15 Камер. музика, 19.40, 21.00 Розр. музика, 22.10 Форт., СОФІЯ 19.45, 20.00, 21.00 Опера.

Четвер, 23. червня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 14.15 15.00 18.00 Розр. музика, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30 21.00 Симф. концерт, 21.30 Спів. ресітал, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 17.30 18.00 Скрипка, 18.30 19.00 Марші й танки у вик. військ. орх., 20.00 Сольо на гітарі, 21.25 22.00 Циг. музика, 22.20 Сонати на форт. і скр. у вик. Ерве Догнанія, ВІДЕНЬ 10.30 12.00 Розр. музика, 13.15 Популярна музика, 15.00 Твори Шуберта й Шумана у вик. солістів, 16.00 Симф. концерт, 19.25 20.00 „Паяци“ оп. Леонкавала, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.30 21.00 22.00 „Врумель“ оп. Геза, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.10 Соната на віол. і форт. Р. Штравса, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. музика, МІНХЕН 19.15 20.00 21.00 22.00 23.00 „Нірнберські співці“ оп. Вагнера, ПРАГА 18.20 Легка музика, 19.30 Серенада ес-дур Сука на смич. орх., 21.30 Словацькі танки на 4 руки Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 20.15 Віол., 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, 22.30 Гумор, РИМ 17.15 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Ля віа делля фінестра“ оп. Зандоная, СОФІЯ 18.00 Військ. орх., 19.00 Пісеньки, 20.00 Сольо на флеті, 20.45 Спів. ресітал.

Пятниця, 24. червня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Балади у вик. солістів, 18.00 Розр. музика, 20.00 Муз. дрібнички, 20.30 21.00 Симф. концерт, БЕРОМІНСТЕР 21.15 Нар. пісні, БРНО 21.00 22.00 „Міньон“ оп. Томаса, III. дія, БУДАПЕШТ 12.00 Солісти, 13.30 Циг. музика, 18.45 19.00 Форт., 19.500 20.00 21.00 „Травіята“ оп. Вердія з пл., ВІДЕНЬ 18.00 Молодь грає і співає, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00 Розр. мельодії, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, ПРАГА 17.20 Квартет ес-дур Кромер-Крамаржа, 18.20 Популярний концерт, 19.30 20.00 „Ева“ оп. Душіка у скороченні, 21.00 Концерт фільг., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви „Ан кор ту неф“ ком. Віліяма, РИМ 17.15 Скрипка, форт., 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Розмікольо“ оп. Пієтрія, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 20.00 Популярна музика.

Радіокутик.

РАДІО НА СХІДНИХ ЗЕМЛЯХ.

В деяких околицях Польщі, зокрема на східних окраїнах, радіо все ще викликує сенсацію, та часом навіть застереження щодо його доцільности та прав ділання. Характеристична на тлі відповіря пригода трапилася кілька день тому в селі Погребище. В сільській школі заложено лямпове радіо. Інсталяцію перевів учитель школи. На святочне відкриття приймача зібралися всі діти та громадою війшлися всі довколичні селяни. Між ними був також 115-літній дідусь, якого всі довкола шанують, радяться та слухають. Всі авдиції вислухано з великим зацікавленням та напруженням. По закінченні авдиції дідусь сказав: „Річ добра, але хитра та ошуканча“ і домагався від учителя, щоб він показав нарешті, де заховав того, що грає та говорить. Коли учитель пояснив, що голоси приходять з „повітря“, старий остерігав зібраних перед „злим повітрям“, яке може околиці якогось лиха нанести.

В БОРОТЬБІ З ВОРОГОМ РАДІЯ.

Дуже вліздиві та докучливі є підчас слухання радіової авдиції, різні перешкоди як гамір та шелести. Крім закотів, які мають своє джерело в атмосфері, різні перешкоди спричинюють ще незабезпечені електричні мотори. Цілий ряд поморських електрівень виступило з прекрасною ініціятивою, яка є справжнім добродійством для слухачів Помор'я. Ці електрівні не прилучають до електричної мережі ні прилади та електричні інсталяції, які власники їх не охоронили перед закотами. Свідчить про це гідне зрозуміння потреб радіослухача, та одночасно консумента струму. Таку гарну ініціятиву повинні би підтримати інші міста.

БІРЖА.

Львів, 21. червня 1938

Акції.

Банк Польський 119·50, Цукор. 13·25, Вугоьь 27·50, 27·38, Ліпльоп 74·00, Можеїв 12·50, Островець 57·25, Стараховичі, 35·50, 35·75, Гаоербуш 47·75.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65·00, 65·38, 3 ін. 1 ем. 81·63, серія 90·00, 3 пов. інв. 2 ем. 82·75 серія кенот. 5. конверс. 71·00 прем. дол. 42·50 4 консол. 67·50

Тенденція дещо сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 21. червня 1938.

1 кг. масла десер. ольок. без оп.	2·15 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·27 зол.
1 кг. масла експорт. за зачет.	2·30 зол.
молоко	16—17 сот.
яйця копа)	3·40 зол.

Тенденція на масло знижкова, молоко сильна яйця вдержана.

Оповістка.

Виділ Товариства допомоги вдовам сиротам по священиках „ДОЛЯ“ подає до відома, що прилюдна збірка на цілі Товариства переведена за дозволом Городського Староства у Львові 29. травня, дала по потрученню видатків звязаних зі збіркою квоту золотих 485.88. Всім жертводавцям і тим, що трудилися коло переведення збірки щиру подяку складає Виділ. Львів, 18. червня 1938.

Жертви зложені в Адміністрації: на **допомогу акад. Молоді** М. Геник Березовський, Коломия, зол. 2.—.